

Vaimu Vägi

Nr 4 (349) / aprill 2024

VÄIKE–MAARJA VALLA AJALEHT

Vinkymoni toidutooted löid taas laineid

Märtsi viimasel nädalal hindas Eesti parima toiduaine konkursi komisjon Eesti väikeettevõtete uusi toidutooteid, et selgitada parimad piirkondade lõikes. Kokku said toidukonkursi tiitli „Eesti parim toode väikeettevõttelt“ või „Eesti parim jook väikeettevõttelt“ seitse kodumaist toodet, nende seas kaks Vinkymoni toodet.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Hindamiskomisjoni esimehe toiduteadlase Rain Kuldjärve sõnul oli sel aastal konkurents äärmiselt tihe ja võitjate väljaselgitamine polnud sugugi lihtne. Kokku kandideeris väikeettevõtete parima toiduaine tiitlile 55 toodet üle Eesti, võitjad selgitati nelja piirkonna lõikes.

„Tänavust konkurssi iseloomustab väga lai spekter tooteid eri kategooriatest. Mitmetes toodetes oli jäädud truuks traditsioonilistele tarbijate seas armastatud maitsetele, aga leidsid ka täiesti uudseid tooteid, mis kindlasti alles pakuvad avastamisrõõmu,“ ütles hindamiskomisjoni esimees.

Sarnaselt suurte toidutööstuste konkursitoodetega tõi Kuldjärv ka väiketootjate puhul välja kasvutrendi valmistoitude ja kiireid kvaliteetseid lahendusi pakuvate toitude osas. „Näiteks kandideeris mitmeid suppe, erinevaid kastmeid, majoneesi, steike. Kiirele ja mugavale tarbimisele suunatud trendi

Vinkymoni tooted krooniti Virumaa parimaks. Foto: Liis Savikov

oli näha isegi jookides, kus olid esindatud ka valmiskokteilid,“ lisas Kuldjärv.

Võidutoodete nimekirjast toob toiduteadlane välja väga uuenduslikke tooteid, kus on ühendatud funktsionaalsus ja ringmajandusel põhinev lähenemine – näiteks kiudainerikas püree, mille valmistamisel on

kasutatud mahlade pressjääke või põnev taimne pasteet musta trühvliga.

„Teisalt oli kõrge punktis-koori saajate seas ka hinnatud traditsioonilisi tooteid, näiteks hirveliha steik, soolakaramelline kooreliköör või mitmed fermenteeritud tooted, mis on toidulauale jõuliselt tagasi tulemas ja

koguvad üle maailma populaarsust,“ ütles žürii esimees ja tõi värskest tiitlisaaajatest näiteks mango-citra humala kombucha ehk teeseenejoogi ning ökoloogilise fermenteeritud küüslauku.

Kuldjärve sõnul näitab konkursi rohke osalejate arv ja kõrged keskmised hinnad, et Eesti väikeettevõtjad teevad tootearenduses suurepärase tööd ja uued turule jõudvad tooted on äärmiselt kõrge kvaliteediga. „Julgustan igaüht nii võidutooteid kui ka teisi põnevaid võistlusel osalenud toiduaineid ise proovima. Teatavasti on oma silm kuningas ja praegusel juhul sobiks isegi öelda, et oma keel on kuningas,“ pakkus Kuldjärv.

Virumaal kandideeris 14 toodet. Tiitli „Parim toode Virumaa väikeettevõttelt“ pälvis Vinkymoni ökoloogiline fermenteeritud küüslauk.

Vinkymon OÜ fermenteeritud küüslauk on meeldivalt mäheda hapuka maitse ja krõmpsuva tekstuuriga tervislik suutäis, mis on saavutatud pikaajalise hapnemise tulemusel. Toode sisaldab 1 ml kohta 10 miljonit

kasulikku elus piimhappebakterit, mis toetavad seedimist ja organismi immuunsüsteemi. Lisaks sisaldab fermenteeritud küüslauk erinevaid mikroelemente (mineraalaineid ja vitamiine), kiudaineid ja bioaktiivseid ühendeid. Toode on pakendatud värviküllasesse püstiseisvasse kilepakendisse, mida on kerge avada ja uuesti taassulgeda.

Tiitli „Parim jook Virumaa väikeettevõttelt“ sai Vinkymon OÜ must jäätee ebaküdoonia-ga. See on Eesti esimene naturaalne funktsionaalne jäätee, mille valmistamisel on kasutatud naturaalset teed ning mida on rikastatud B-rühma vitamiinide ja kiudainetega. Toode ei sisalda kunstlikke maitseaineid, lõhna- ega maitseaineid ja on säilitusainetevaba. Tervisliku jäätee valmistamisel on naturaalsete komponentide-na kasutatud Tseiloni rohelist teed, ebaküdoonia toormahla ja värsket melissi. Jook kustutab hästi janu, kosutab vitamiinidega ning on soolestiku tervist toetavate kiudainete allikaks.

Silvi Aasumets (keskel) poja Silveri ja tunnustamiseks ettepaneku teinud Sirje Sõnumiga. Foto: Kristel Kitsing

Väike–Maarja vald valib taas aasta ema

Naiskodukaitses Väike–Maarja jaoskond koostöös Väike–Maarja vallavalitsusega ootab ettepanekuid valla aasta ema aunimetusele. Ettepanekute esitamistähtaeg on 25. aprill.

Aunimetuse Väike–Maarja valla aasta ema väljaandmise eesmärgiks on väärtustada ema ja emadust ning tunnustada naise rolli laste kasvatamisel.

Aunimetust antakse igal aastal emadepäeva pidulikul kontsertaktusel üle ühele pereemale, kes on kasvatanud üles tublid lapsed, on neile eeskujuks, väärtustab pere ja kodu ning on aktiivne ja tegus ka ühiskondlikult.

Kandidaat peab olema Eesti Vabariigi kodanik ja tema elukoht elanike registri alusel peab olema Väike–Maarja vallas.

Vabas vormis ettepanekuid ootame nii pereliikmetelt, tuttaval-telt, asutustelt, organisatsioonidelt. Ettepanekuid kandidaadi tutvustuse ja põhjendusega saab teele panna kristel.kitsing@v-maarja.ee. Viimane päev ettepanekute esitamiseks on 25. aprill.

Otsuse tiitli andmiseks teeb esitatud ettepanekute põhjal selleks moodustatud komisjon, kuhu kuuluvad Väike–Maarja naiskodukaitsjad ja Väike–Maarja valla esindajad.

Aasta ema aunimetust on Väike–Maarja vallas välja antud aastast 2017. Eelmisel aastal pälvis selle tunnustuse Silvi Aasumets.

Tänavu kuulutatakse valla aasta ema välja 10. mail kell 19 Väike–Maarja seltsimajas. Tunnustamisele järgneb emadepäevale pühendatud kontsert, kus esineb Jaan Pehk.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Vallavalitsus sõlmis häirekeskusega koostöö kriisiinfo telefoni kasutamiseks

Kriisiinfo telefoniga liitunud omavalitsuse elanikud saavad era- korraliste sündmuste korral helistada tasuta 1247 numbrile, et saada kriisi olukorras ametlikku ja usaldus- väärset teavet ning käitumisjuhiseid.

Väike–Maarja vallavalitsus sõlmis selleks häirekeskusega koostööleppes 26. märtsil.

Kriisiinfo telefonile 1247 saavad elanikud helistada ööpäevaringselt ning see käivitub, kui kohalik omavalitsus selleks häirekeskusele ettepaneku teeb. Seni on teenust käivitanud näiteks COVID-19 pandeemia ajal, Kuressaare joogivee kriisi korral ja Suur-Sõjamäe jäätmeajama põlengust tekkinud mürgise suitsu tõttu.

Häirekeskuse kriisi- ja toimepidevuse eksperdi Rein Oleski sõnul on Väike–Maarja vallavalitsuse otsus kriisiinfo telefoni teenusega liituda väga tervitav.

„Kriisiinfo korral on elanike infovajadus tavapärasest suurem ning meie soov on, et käitumisjuhised ja usaldusväärne teave oleks tehtud inimestele võimalikult mugavalt kättesaadavaks,“ ütles ta. Lisaks on Oleski sõnul kriisiinfo telefoni numbrit hea meelde jätta – üks number 24/7 ehk 1247.

Väike–Maarja vallavanem Indrek Kesküla peab info kättesaadavust kriisi ajal äärmiselt oluliseks.

„Leping häirekeskusega telefoni 1247 kasutamiseks on hea näide riikliku asutuse ja omavalitsuse koostööst. See aitab meil oma riigis ja Väike–Maarja vallas ühe sammu võrra veelgi turvalisemalt tunda,“ sõnas vallavanem Indrek Kesküla. Vallavanem lisas, et sellise koostöö abil saame ise keskenduda rohkem võimaliku sündmuse lahendamisele koduvallas ning

Kriisi korral jagab käitumisjuhiseid riigiinfo telefon 1247.

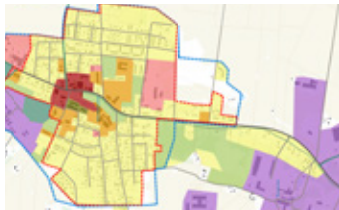

samal ajal jagada ka kiiresti elanikele lokaalse kriisi kohta infot.

Kui Väike–Maarja vallavalitsus on teinud häirekeskusele ettepaneku kriisiinfo telefon käivitada, siis teavitab vallavalitsus sellest operatiivselt elanikke kõigis enda infokanalites (kodulehel, sotsiaalmeedias, füüsilistel teadetahvlitel).

Numbrile 1247 saavad elanikud helistada ka siis, kui parasjagu ühtegi kriisi käimas ei ole – siis toimib liin tavapärase riigiinfo telefonina. Riigiinfo telefonilt saab küsida ja anda infot maantee, pääste ja keskkonna alastes küsimustes ning PPA dokumentide taotlustega seotud teemades. Tegemist on hädabuumbri 112 kõrval tegutseva infonumbriga, mis pakub ööpäev läbi infot ja nõu olukordades, mille puhul ei ole ohus elu, tervis ja vara. 1247 operaatorid jagavad teavet eesti, vene ja inglise keeles.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Volikogu kehtestas valla üldplaneeringu 4–5

Johan Pitka ja Ebavere

6

Vaibakudumise tuba Rakke kultuuri-keskuses: ajaloolised mälestused ja uus algus

7

Õpetaja Jaanus Uibu kiusatused – „Katsekakk“, liblikad ja kiilid

8

Mõisakooli õpetaja Erko Elmik: väikekoolid peaks nagu suitsusaunad UNESCO nimistusse kandma

9

Kas Tarapita on usk, legend või hoopis muistend?

12

FC Lurich oli Trafox talveliga hooaja suurim üllataja

13

Loe internetis
www.v-maarja.ee

„Teeme ära“ talguhooaeg sai alguse

3. aprillil algas „Teeme ära“ talgukevad, mis kulmineerub 4. mail ühise üle-eestilise „Teeme ära“ talgupäevaga.

Tänavu pööratakse koostöös päästeametiga tähelepanu kodukandi veekogude ohutusele, et aidata ennetada traagilisi veeõnnetusi. Rohelise kooli programmiga koos hoogustatakse elurikaste õppeaedade rajamist lasteaedadesse ja koolidesse. Euroopa kultuuripealinna Tartu 2024 ja Eesti kultuuririkkuse aasta raames on aga tähelepanu all talgukultuuri väärtustamine ning kultuurielamuste toomine igasse kogukonda ja talgupaika. Talguid saab kirja panna ja valida talguveebis www.teemeara.ee.

Kodukandi veekogud ohutuks

Päästeamet ja „Teeme ära“ talgupäeva meeskond kutsuvadki tänavu üles korrastama kodulähedasi veekogusid, muuhulgas puhastama kaldad risust ja vanadest lehtedest, paigaldama sillad ja purded, parandama katkised kaevud ja luugid, ehitama väiksematele veesilmadele piirded, asendama kastmisvee võtmise veekogust pumba või voolikuga jpm. Talgujuhid saavad soovi korral endale talguveebist alla laadida ka veeohtude kaardistamise abivahendi. Veeohutuse talgute hõlbustamiseks on „Teeme ära“ talgupäeva meeskond loonud võimaluse talgujuhtidele taotleda ka väikest tuge ehituspoe kinkekaardi näol. Rohkem teavet selle kohta leiab talguveebist www.teemeara.ee. Kevadel on päästeametil algamas ka kogukondadele mõeldud projektikonkurss suuremate veeohutuse tööde teostamiseks. Projektikonkursi kohta saab peagi täpsemat infot päästeameti kodulehelt www.rescue.ee.

Lasteaedadesse ja koolidesse elurikkad õppeaiad

Koostöös Eesti maaülikooli mahekeskuse ja Tartu loodumaja koordineeritava Rohelise kooli programmiga ning looduse fondi kaasabil hoogustab „Teeme ära“ talgupäeva meeskond sel kevadel elurikaste õppeaedade rajamist koolidesse ja lasteaedadesse. Õppeaedades tegutsemine annab nii väikestele kui ka suurtele uusi teadmisi, edendab praktilisi oskusi ja lisab ohtralt vajalikke kogemusi elurikkuse märkamiseks ning toetamiseks meie ümber.

Kultuurielamus igasse talgupaika

Euroopa kultuuripealinna Tartu 2024 ja Eesti kultuuririkkuse aasta üks üleskutsed on aga talgukultuuri väärtustamine ning kultuurielamuste toomine igasse kogukonda ja talgupaika. Kuna Tartu kannab koos Lõuna-Eestiga tänavu väarikat Euroopa kultuuripealinna tiitlit, soovime kaasa aidata keskonnahoidliku kultuurikorralduse edendamisele ning kultuuripealinna sündmuste paikade korraldamisele talgute raames.

Sel kevadel kogunevad kümned tuhanded Eestimaa inimesed juba seitsmeteistkümnendat aastat „Teeme ära“ egiidi all, et kaasa aidata oma kodukandi elu edenemisele. 2008. aastal peetud suurest „Teeme ära“ prügikoristusest ning sellele järgnenud 2009. aasta mõttetalgutest kasvas välja üle-eestiline „Teeme ära“ talgupäev, mis tänavu toimub täpselt samal kujul juba viieteistkümnendat korda. Seepärast otsustasime, et nimetame 2024. aasta sümboolselt ka talgukultuuri aastaks ja toome sel talgukevadest uuesti rambivalgusesse varem kogutud talgulood ja muud väärtused, mis aitavad talguid jätkuvalt rikastada. Kultuuriampsude soovitusi leiab talguveebist www.teemeara.ee.

Nii nagu eelmistel aastatel, saab nüüdki „Teeme ära“ talgupäeval igäüks talguid eest vedada ja teisi kaasa kutsuda, et aidata oma kodukandi elu edendada ning ühiselt ära teha kõige pakilisemad tööd. Talguid saab kirja panna ja valida talguveebis www.teemeara.ee.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Vallavanema kuu

INDREK KESKÜLA
vallavanem

Tõesti on ühiskond juba nii-võrd polariseerunud, et me ei märkagi huumorit? Aprill on meie rahvakalendris ikka naljakuu, kuid keerulises elukeskkonnas nagu ei sünnigi enam nalja visata. ÜRO eestvedamisel saab alates 1970. aastast rääkida aprillis ka Maa päevast (22. aprill), et panna meid mõtlema kliima soojenemisest, liigest energia kasutamist, autostumist ning põllumajanduslikest väljakutsetest. Mulle sobib aprill kui naljakuu, sest igapäevastes tegevustes ongi vaja piisavas koguses huumorit. Hea nali õiges kohas aitab oluliselt lihtsamalt toime tulla kerkinud väljakutsetega.

Regionaalminister Madis Kallas kui kaasaja Robin Hood?

Tänase vabariigi valitsuse liige regionaalminister Madis Kallas tuleb 12. aprillil Väike-Maarjasse, et avada Ebaveres uus bio-gaasijaam. Võib-olla olete tähele pannud, et meie valla farmide vahel sõidab ringi Bioforce embleem kandeve tsisternauto, mis veab loomakasvatuskompleksidest sõnniku Ebaveresse. Seal eraldatakse sõnnikust biometaan ning sõnnik saab ka uue kauni nime – digestaat. Teadlaste arvamusel võimaldab digestaat meie teraviljapõlde optimaalsemalt väetada ning selle abil on meie piirkonnas tundlik põhjavesi rohkem kaitsitud. Tänu Bioforce OÜ tegevusele on Ebaveres bensiinijaamas võimalik tankida sõidukeid gaasiga, ehk oleme ka selle võrra n-ö rikkamad. Kas selle tehase avamine jääb Madis Kallasel viimaseks lindiloikamiseks ministriametis, selgub lähinädalatel. Igatahes on tänane regionaalminister selgelt välja öelnud, et kui temale olulised algatused ehk omavalitsuste tulubaasi ümber jagav muutuste mehhanism ja põllumeeste soovitud kapitalirendi programm aprilli keskpaigaks poliitilisel tasandil edasi ei liigu, astub ta ametist tagasi. Väike-Maarja vallale on regionaalministri mõte kasulik ning mina toetan seda. Mõtte sisuks on jagada valdade ja linnade tulubaas ümber nii, et omavalitsuste

jaoks vähendataks üksikisiku tulumaksu osa ja kergitataks pensionitelt laekuvat tulumaksu osa. Muudatus puudutab ca 40 miljoni euro ümberjagamist Eestis ning Väike-Maarja vallale tähendaks see ligikaudu 150 000–200 000 eurot aastas lisatulu. Loomulikult on Tallinn ja nn „kuldse ringi“ omavalitsused ministri plaanile vastu, sest nende tulubaas ju väheneb. Valus-naljakalt mõeldakse tuludes kaotajate poolt igasuguseid põhjendusi, et ministri plaani nurjata. Küll on maapiirkondade omavalitsused laisad ja ebaefektiivsed, küll on mõnel pealinna lähedasel omavalitsusel juba isegi aastaks 2035 tehtud plaanid valmis ning neid „ei ole“ ju võimalik muuta. Küll on vaja võimalike muudatuste detailset mõjuanalüüsi jne. Rumal oleks mul hakata vastu kritiseerima näiteks Tallinna juhtimist. Seal ju tuleb uus linnavõim, kus tänased värsked läbirääkijad teavad, et ühe arhitekti lisandumine linnavalitsuse struktuuri lahendab enamuse pealinna probleeme. Madis Kallasel on õigus, sest tänane omavalitsuste tasandusfondi mudel on ajale jalgu jäänud. Hajaasutuses kõiki vajalikke teenuseid pakku-da ongi kallim, olgu selleks meie koduvald, Järva või Tapa vald. Meile ei ehita keskvalitsus riigigümnaasiumi nagu seda tehakse maakonna keskustesse. Meil tuleb sportimisvõimalustele oluliselt peale maksta, mida suurtes linnades teeb erasektor. Maapiirkondades tuleb omavalitsustel luua tervisekeskused, et perearsti ja pereõe teenused säiliks. Teenuste mitmekesistamiseks on vaja omavalitsusel toetada Omni-vat, kauplusbusi kui ka pangaautomaate. Korraldada ka õpilasliine, kuna avalike liinide võrk on hõre. Kuid ei ole vaja kurta. Meile ju meeldib siin ning ka maal elamisel on palju väärtuslikke plusse.

Kas kavandatud jäätmereform on roheline ja taskukohane?

Juba käesoleva aasta mai-kuus peaks valmima nn uus jäätmereformi eelnõu, mis kohustab elanikke tellima viite eri liiki konteinereid või prügikotte. Kliimaministeerium pakub täna ka eramajade omanikele alter-

Keskvalitsus soovib panna kohalikud omavalitsused vastutama jäätmete taaskasutamise eest ning lõhkuda senise korraldatud jäätmete veo süsteemi. Foto: Kristel Kitsing

natiivina välja võimaluse kooreeruda: tellida naabriga koos ühiskonteinerid või ehitada isegi jäätmemajad. Täna jõuavad paljude meie elanike klaasist, plastist ja metallist pakendid avalikesse jäätmemajadesse, mida oleme omavalitsuse poolt aastaid tihe-asutustesse juurde rajanud. Hetkel oleva info põhjal tuleb meil need aga lukku panna, ära kaotada, või jäävad nad siis lokaalseks jäätmemajaks. Ehk näiteks Väike-Maarja vallamaja tagusel kaunil jäätmemajal sulgema OSB plaadiga tänased luugid ja viime sinna ainult vallamajas tekivad eriliigilised jäätmed. Jäätmemaja jääb meile tõenäoliselt suureks, kuid see on jäätmereformi juures üks pisemaid probleeme. Hetkel tundub, et tänasele toimivale süsteemile, kus omavalitsused on läbi avaliku hankemenetluste leidnud tervele piirkonnale ühe jäätmevedaja, kes siis vastavalt pakumustele esitab ise elanikele arvestid äraviidavate konteinerite eest, tõmmatakse kriips peale. Uue kava kohaselt pannakse kohalikele omavalitsustele vastutus selle eest, et Eesti riigis taaskasutatakse jäätmeid tänase 30% asemel 55% ja seda juba 2025. aastal. Oleme seda EL-ile lubanud. Keskvalitsus võtab tööle ametnikud, kes siis hakkavad omavalitsusi kontrollima, et me selle „käsulauaga“ hakkama saaks. Kas Väike-Maarjas elavale Kallele või Pillele läheb edaspidi prügi kallimaks? Arvan, et kordades. Täna enamusi Kallteid või Pilleid töid pakendid (olgu siis need plastist või klaasist) ise keskuste avalikesse jäätmemajadesse. Edaspidi sõidab nende kodu juurde suur prügiauto, teispäeval viib biojätmed (kui kompostimist ei toimu),

kolmapäeval viib ära klaaspaken-did, reedel plast- ja metallpaken-did, laupäeval muud olmejäätmed ja pühapäeval on vanapaberipäev. Muidugi keerasin vindi hetkel veidi eelmises lauses üle, kuid see ei muuda hinnatõusu ja ka täien-davast autode logistikast jalajälge väiksemaks. Vastavaid prügiau-tosid on juurde vaja (sh mitmekambrilisi erinevate liikide jaoks). Kilomeetreid kindlasti lisandub, uusi jäätmetekonteinereid toodetakse massiliselt. Kes selle „ilu“ kinni maksab? Juhul kui kokku kogutav jääde ei muutu oluliselt kalliks toormeks, maksame me elanikena selle kõik ise kinni läbi jäätmemaksu. Keskvalitsus annab kohalikele omavalitsustele uue suurepärase võimaluse: omavalit-sustel tekib õigus küsida oma elanikelt jäätmemaksu. Seega tuleb meil inimesi tööle võtta, kes selle maksuga tegelema hakkavad, kes jäätmete liigiti kogumisega ja veoga ning ka järelevalvega. Ka need kuld tuleb katta elanike jäätmemaksuga, kuna täna omavalitsuse tulubaasis selliseid summasid lihtsalt kellelgi pole.

Terve süda

Heaks tavaks on aprillis pöörata tähelepanu oma suurele südamele. Üheks põhjuseks on südame- ja veresoonekonnahai-guste domineerimine Eestis. Kui Sa jätsid suusahooaja unarusse ja ei tea, kas jalgrattale naelrehve alla panna või lihtsalt ei ole aega tervisekülastada, siis just täna on õige hetk jätta TV sisse lülitamata ning pisike tervistunnike endale teha. 18. aprillil aga aja kindlasti oma parimad sõbrad ja töökaaslased kokku ning võta osa koduvalla ühe suurkuju Georg Lurichi teatejooksust.

Väike-Maarja vald läheb avalikel üritustel üle korduskasutatavatele nõudele

Väike-Maarja vallavolikogu muutis 27. märtsil Väike-Maarja vallas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korda, lisades ürituse korraldajate kohustuste hulka kaks nõuet.

Nimelt peab ürituse korraldaja tagama, et toidu ja joogi serveerimiseks kasutatakse üksnes korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu ning jäätmete kogumine peab toimuma liigiti, st üritustel peab eraldi koguma segaolmejäätmeid, biolagunevaid jäätmeid, segapakendit ja pandipakendit.

Alates 01.01.2024 hakkas kehtima pakendiseaduse nõue, mille kohaselt on avalikel üritustel lubatud kasutada toidu ja joogi ser-

veerimiseks üksnes korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu (Paks § 5 lg 8).

Avaliku ürituse mõiste on defineeritud korrakaitseeaduses ning selle all mõeldakse avalikus kohas toimuvat ja avalikkusele avatud lõbustusüritust, võistlust, etendust, kaubandusüritust või muud sellesarnast inimeste koos olemist, mis ei ole koosolek.

Nõue ei rakundu eraüritustele, mis ei ole avalikkusele avatud (juurdepääs üksnes kitsale ringile inimestele, näiteks kutsete alusel).

Seega alates 01.01.2024 ja juhul kui avalikul üritusel toimub toidu või joogi serveeri-

Kompostimisaladele saab viia aia- ja haljastusjäätmeid ning töötlemata puitu

Jäätmejaamade lahtiolekuaegadel saab jäätmejaamade kompostimisplatsidele viia aia- ja haljastusjäätmeid (lehti, oksti) ning töötlemata puitu.

Väike-Maarja jäätmejaam (Tehno tn

5) on avatud K 15–18, N 10–18, R 10–18, L 10–18.

Simuna jäätmejaam (Pargi tn 1) on avatud K 10.00–14.30, P 10.00–14.30. Rakke jäätmejaam (Mäe tänav 7b ehk bensiini-

Koeri ja kasse vaksineeritakse marutaudi vastu

Aprillil lõpus toimub koerte ja kasside tasuta vaksineerimine marutaudi vastu.

Riik toetab koerte ja kasside marutaudivastast vaksineerimist. Koerte ja kasside vaksineerimine marutaudi vastu on parim viis kaitsta loomi surmava nakkushaiguse eest ja ennetamiseks inimeste võimalikku nakatumist surmaga lõppevasse haigusesse. 1–2 nädalat enne vaksinee-

rimist on soovitatav teha loomale parasiiditõrje.

Vaksineerimise ajad:

27. aprillil kell 11 Kiitsis raudteejaama parklas, kell 12 Vao tornlinnuse juures platsil ning kell 13 Rakke raudteejaama parklas.

28. aprillil kell 11 Triigi mõisa platsi juures, kell 12 Simuna tuletõrje esisel platsil.

NB! Kui on olemas, siis võtke kaasa looma pass või vaksineerimistunnistus!

Info Andres Morozov, tel 505 3372.

Täpsem info marutaudi kohta põllumajandus- ja toiduameti kodulehelt.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Elanike arv Väike–Maarja vallas 2024. aasta 1. aprillil 5583

Vallavalitsuses

06.03.2024

Keskkonnaloa väljastamise eelnõu–le arvamuse andmine

■ nõustuti osahingule Isotalo tähtajatu keskkonnaloa KL–521161 väljastamisega.

Puurkaevu asukoha

kooskõlastamine

■ nõustuti majandus– ja joogivee tarbeks puurkaevu rajamisega Orguse küla, Met–saääre ja Emumäe küla, Tooma.

Hankeplaani kinnitamine

■ kinnitati 2024. aasta hankeplaani.

Dokumendi vormi kinnitamine, detailplaneeringu algatamise taotlus

■ kinnitati detailplaneeringu algatamise taotluse vorm.

Katastriüksustele koha–aadressi ja sihtotstarbe määramine

■ määrati Uuemõisa külas asuva Aaviku katastriüksuse jagamise tulemuse–na moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Aaviku, Uuemõisa küla, sihtotstarbega elamumaa; Aavikupõllu, Uuemõisa küla, sihtotstarbega maatulundusmaa; Aavikumetsa, Uuemõisa küla, sihtotstarbega maatulundusmaa;

■ määrati Ärina külas asuva Männiaugu katastriüksuse jagamise tulemuse–na moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Männiaugu, Ärina küla, sihtotstarbega maatulundusmaa ja Männioru, Ärina küla, sihtotstarbega maatulundusmaa.

Üldplaneeringu kehtestamine, otsuse eelnõu volikogule

Peeter Rahnik tegi ettepaneku täpsustada otsuse eelnõu punkti 2.3. Üldplaneeringus on sätestatud tingimused erateede avalikkus kasutuse määramiseks eesmärgil lihtsustada ligipääsetavust, teede haldamist, hooldust ja remonti. Ettepanek on täpsustada teede avalikuks kasutamiseks määramisega seotud sõnastust (lisada kaalutlusõiguse teostamine), et anda selgemalt ÜP–s esitatud põhimõtteid edasi (SK lk 55).

Edastati täpsustatud otsuse eelnõu „Üldplaneeringu kehtestamine“ volikogule.

Määruste kehtetuks tunnistamine, eelnõu volikogule

■ edastati määruse eelnõu „Määruste kehtetuks tunnistamine“ volikogule.

Kampaania „Hoovid korda“ välja–kuulutamine ja hindamiskomisjoni moodustamine

■ kuulutati välja 01.–30.04.2024 toimuv kampaania „Hoovid korda“.

Kampaania „Värvid valda“ väljakuulutamine, tingimuste kinnitamine ja hindamiskomisjoni moodustamine

■ kuulutati välja 1.–30. aprill 2024 toimuv kampaania „Värvid valda“.

Projekti omafinantseeringu garanteerimine, Väike–Maarja seltsimaja energiatõhususe parandamine –otsuse eelnõu volikogule

■ edastati otsuse eelnõu „Projekti omafinantseeringu garanteerimine, Väike–Maarja seltsimaja energiatõhususe parandamine“ volikogule.

Tugiisiku määramine

■ määrati isikule tugiisik.

13.03.2024

Katastriüksustele koha–aadressi ja sihtotstarbe määramine

■ määrati Lahu külas asuva Peetrihansu katastriüksuse jagamise tulemuse–na moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Peetrihansu, sihtotstarbega maatulundusmaa ja Tuuletallaja, sihtotstarbega maatulundusmaa.

Hanke tulemuste kinnitamine

■ kinnitati hanke „Väike–Maarja valla kruusateedel tolmutõrje teostamine“ edukaks pakkujaks EKT Teed OÜ pakumuse maksumusega 0,129 eurot ühe–ruutmeetri kruusatee kaltsiumkloriidiga töötlemise eest.

Väike–Maarja vallavolikogu 26.04.2018 määruse nr 19 „Väi–

ke–Maarja vallas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise nõuded“ muutmine

■ edastati määruse eelnõu „Väike–Maarja vallavolikogu 26.04.2018 määruse nr 19 „Väike–Maarja vallas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise nõuded“ muutmine“ volikogule.

Raieloa andmine

■ nõustuti Väike–Maarja alevikus Energia tn 9 kinnistul kahe hariliku kuuse maha võtmisega.

Sotsiaaltoetuste eraldamine

■ nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksmisega valla eelarve vahenditest kuuele taotlejale kokku summas 980 eurot.

Sotsiaaltoetuse eraldamisest keeldumine

■ keelduti sotsiaaltoetuse eraldamisest ühele taotlejale.

Vallavara enampakkumise tulemuse kinnitamine

■ kinnitati Triigi külas asuva Reinuvaderi kinnisasja enampakkumise võitjaks osta. ee keskkonnas Nux Invest OÜ pakumine summas 11 990 eurot.

Tegevustoetuse eraldamine

■ eraldati 2024. aastaks tegevustoetust: MTÜ–le Väike–Maarja Pasunakoor 3500 eurot, Käru küla seltsile 612,50 eurot, Eipri külaseltsile 600 eurot, MTÜ–le Triigi Mõis 705 eurot, MTÜ–le Sirili 600 eurot, Rakke haridusseltsile 300 eurot, tantsuseltsile Tarapita 500 eurot, MTÜ–le Nelikand 645 eurot, Simuna muinsuskaitse seltsile 600 eurot ja Simuna naisteklubi 600 eurot.

Ühekordse toetuse eraldamine

■ eraldati A. J. von Krusensterni nimelise MTÜ projektile „Kiltsi loomelaagrid 2024“ ühekordset toetust summas 350 eurot.

Projektitoeutuse eraldamine

■ eraldati spordiklubi Rakke projektile „Lavakonstruktsiooni soetamine Rakke spordi– ja kultuuri sündmustele“ projektitoeutust summas 254 eurot.

Vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu muutmine

■ muudeti IT–osakonna IT–tugispetsialisti töökoha koormus 0,5–lt 1–le alates 01.03.2024;

■ lisati raamatupidaja töökoht koormusega 1,0 ja muudeti olemasolev raamatupidaja töökoht vanemraamatupidaja töökohaks alates 01.04.2024;

■ kaotati registripidaja ametikoht arvates 30.04.2024;

■ lisati tugiisiku töökohale 0,5 koormust alates 01.04.2024;

■ kinnitati vallavalitsuse struktuur ja teenistuskohdade koosseisu muudatused.

20.03.2024

Ühistranspordipeatusele kohanime määramine

■ määrati Ebavere külas asuva ühissõidukipeatuse kohanimi: peatuse nimi Kaarma, peatuse kood ühistranspordi registris: 5901165–1.

Hanke tulemuste kinnitamine

■ kinnitati hanke „Triigi spordihoone akende vahetus“ edukaks pakkujaks Borister OÜ pakumuse maksumusega 10 334,38 eurot käibemaksuga;

■ kinnitati hanke „Väike–Maarja valla kruusateede greiderdamine 2024“ osadele 1 ja 2 edukaks pakkujaks osahing Raus TR, osale 1 pakumuse maksumusega 65 eurot/h ja osale 2 pakumuse maksumusega 68 eurot/h.2;

■ lükati tagasi osadele 3, 4, 5 ja 6 tehtud pakumused, eest pakumused ületasid hankelepingu eeldatavat maksumust.

Kasutusloa väljastamine

■ väljastati kasutusloa kuivatiseadme, teravilja vastuvõtu, kiirlaadimispunkri, sorteerija teravilja punkerlao kasutamiseks aadressil Liigvalla küla, Kuldi/Liigvalla farm;

■ väljastati kasutusloba abihooone kastutamiseks aadressil Triigi küla, Lõokese.

Tegevustoetuse eraldamine

■ eraldati 2024. aastaks tegevustoetust: Simuna vabatahtlikule tuletõrje seltsile 2000 eurot, Kultuurivaim MTÜ–le 300

eurot, Väike–Maarja muusikaseltsile 400 eurot, Väike–Maarja muuseumisõprade seltsile 600 eurot, Rakke kogudusele 500 eurot, Eesti Evangeelse luterliku kiriku Väike–Maarja kogudusele 700 eurot, MTÜ–le Südamessi 700 eurot, MTÜ–le Kotli Maja 400 eurot ja Väike–Maarja põllumeeste seltsile 600 eurot.

Vallavalitsuse seisukoht revisjoni–komisjoni aktile

Väike–Maarja vallavolikogu revisjonikomisjon kontrollis 27.02.2024 Väike–Maarja spordikeskuse 2023. a eelarve täitmist. Kontrolli tulemusena on vormistatud revisjonikomisjoni poolt revisjoniakt, mis edastati vallavalitsusele 11.03.2024.

Vallavalitsus nõustus revisjonikomisjon seisukohaga, et Väike–Maarja spordikeskuse eelarve täitmine vastas Väike–Maarja valla finantsjuhtimise korrale.

Revisjonikomisjoni ettepanekuid inventuuriaktide täitmiseks ja mahakandmisele mineva inventari mahakandmisprotsessi dokumenteerimiseks arvestatakse edaspidi mõistlikkuse piires.

Üüri suuruse muutmine

■ määrati alates 01.04.2024 AS Karell Kiirabi ruumide üüriks 400 eurot kuus, millele lisanduvad kõrvalkulud.

27.03.2024

Katastriüksustele koha–aadressi ja sihtotstarbe määramine

■ määrati Salla külas asuva Pärnamäe katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Pärnamäe, sihtotstarbega maatulundusmaa ja Vaarikamäe, sihtotstarbega elamumaa;

■ määrati Avispea külas asuva Krassi katastriüksuse jagamise tulemuse–na moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Krassi, sihtotstarbega maatulundusmaa ja Kärbsekiigu, sihtotstarbega maatulundusmaa;

■ määrati Liivakülas asuva Paemurru katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavate katastriüksuste koha–aadressid ja sihtotstarbed: Paemurru, sihtotstarbega maatulundusmaa ja Pähklimäe, sihtotstarbega maatulundusmaa.

Volikogu otsuse eelnõu täiendamine

■ otsustati täiendada volikogu otsuse eelnõud „Üldplaneeringu kehtestamine“ järgmise sõnastusega: 22.03.2024 teavitas keskkonnaamet vallavalitsust asjaolust, et keskkonnaameti poolt ÜP–le kooskõlastuse andmise ja ÜP avaliku väljapaneku järgselt leiti keskkonnaagentuuri korraldatud tuuleenergeetika prioriteetsete arendusalade uuringute raames Väike–Maarja valla ÜP–ga tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivaks alaks kavandatud alalt (ala nr 1) l kaitsekategooriasse kuuluva linnuliigi, väike–konnakotka (Clanga pomarina), pesa (elupaiga kood Eesti Looduse infosüsteemis KLO9132501) ja pesapuu ümber moodustati 100 m raadiuses Raeküla väike–konnakotka püsilupaik (kood KLO3002876). Väike–konnakotka püsilupaiga ümber tuleb arvestada 2 km raadiusega puhvertsooniga. ÜP KSH aruandes on kaitstavatele liikidele avalduvat võimalikku mõju ja liikide asukohast tulenevaid kitsendusi käsitletud ptk–s 7.1.1.

„Mõju kaitstavate liikide püsilupaikadele“ ja ptk–s 7.1.2. „Mõju kaitsealustele liikidele ja kivististele“. Väike–Maarja valla ÜP–s on kirjas, et tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivatelealadele tuulepargi või üksiktuuliku rajamine täpsustatakse DP koostamise ning selle mõjude (sh KSH) hindamise läbiviimise käigus. Seega on ÜP–le järgnevale DP tasandile ettevaatusprintsipiist lähtudes määratud detailsema tasandi konkreetseid uurimiskohustusi. ÜP olemasolev sõnastus toob üheselt välja, et alles DP menetluses selguvate asjaolude põhjal selgub tuulikute rajamiselõplik võimalikkus. Tuuleenergia arendamiseks põhimõttelistelt sobivatel aladel täiendavate, DP menetluses läbiviidavate, uuringute käigus ilmsiks tulevate ja kõigi teadaolevate kaitsealuste liikide asukohaga arvestamise tulemusena selgub tegelik tuulepargi paiknemine (sh tuulikute arv, kõrgus, jms). ÜP–d koostades on arvestatud, et ka ÜP kehtestamise

järgselt võib mõni kaitsealune liik omale elupaiga leida tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobival alal. ÜP–s on tuuleenergeetikaarendajatele määratud kohustused (sh ka kumuleeruvad mõjud kaitsealustele linnuliikidele, SK lk 66). ÜP–s määratletud tuuleenergeetika arendusala nr 1 on piisavalt suure pindalaga võimaldamaks alal tuulepargi arendamist (arvestades väike–konnakot–ka püsilupaigast tulenevaid piiranguid). Kõnealusest väike–konnakotka elupaigast tulenevalt ei ole piirangud nii olulised, et arendusala muutuks seetõttu kogu ulatuses perspektiivituks. ÜP on eelnevat arvestades elluviidav. Ka keskkonnaamet on seisukohal, et leitud väike–konnakotka elupaik ei välista Väike–Maarja valla ÜP elluviimist.

Hajaasustuse programmi toetuse kasutamise aruande heakskiitmine

■ kiideti heaks Lasnurme külas Sõstra kinnistu veesüsteemi arendamise projekti aruanne;

■ kinnitati projekti kogumaksumuseks 7428 eurot, millest 4976,76 eurot on toetus ja 2451,24 eurot projekti omafinantseering.

Raieloa andmine

■ nõustuda Väike–Maarja alevikus Simuna mnt 14 kinnistul kuue lehtpuu maha võtmisega ja Rakke mnt 5 kinnistul nelja lehtpuu maha võtmisega.

Uniküla uuringuruumi uuringuloo taotlusele arvamuse andmine

■ nõustuti Uniküla uuringuruumi uurin–guloa andmisega tingimusel, et uurin–guruumi alast jääb välja Tuudur Vettiku kodukohta tähistav mälestuskivi ümbrus ca 0,5 ha.

Kriisikomisjoni koosseisu muutmine

■ kutsuti tagasi kriisikomisjoni liige Margo Kukki;

■ kinnitati kriisikomisjoni liikmeks Gea Lepiksoo (asendusliige Kady Tiinas).

Üldhooldusteenuse kulude hüvitamine

■ otsustati tasuda isiku hoolduskulud hooldekodus kehtestatud piimäära ulatuses.

Sotsiaalkorteri üürile andmine

■ pikendati taotlejaga sotsiaalkorteri üürilepingut Rakke alevikus kuni 31.03.2026, määrati üüri suuruseks 35 eurot kuus;

■ pikendati taotlejaga sotsiaalkorteri üürilepingut Kiltsi alevikus kuni 31.03.2025, määrati üüri suuruseks 30 eurot kuus.

Sotsiaaltoetuse eraldamine

■ nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksmisega valla eelarve vahenditest kuuele taotlejale kokku summas 1050 eurot;

■ nõustuti lasteaia toiduraha ja kohatasu kompenseerimisega ajavahemikul 01.03.–31.08.2024 kahele lapsele.

Võlanõustamisteenuse eest tasumine

■ suunati isik võlanõustamisteenusele MTÜ Pesapuu juurde.

Projekti omafinantseeringu garanteerimine, Väike–Maarja aleviku avaliku ruumi arendamine

■ otsustati, et projekti ei esitata rahaliste vahendite (omafinantseering) nappuse tõttu.

Vallavolikogus

27.03.2024

Kohal 15 volikogu liiget. Puudusid: Helen Potman, Priit Kõlu, Tanel

Kümnik ja Andri Part.

EKRE esitas arupärimised:

1. vallavalitsuse liikmele Urmas Reinartile, milles palutakse IT–juht Urmas Reinartil anda hinnang valla IT–võimekuse kohta käesoleval ajahetkel ja vastata küsimusele, kui palju läheks maksma valla IT–võimekuse arendus, et oleks võimalik osaleda igal volikogu komisjoni koosolekul ja istungil igal pool ja ajal;

2. vallavolikogu juhatusele võrdse kohtlemise kohta volikogu komisjonide koosolekute läbiviimisel.

(Väike–Maarja valla põhimäärus ei näe ette võimalust esitada arupärimist volikogu juhatusele või volikogu liikmetele –protokollija märkus).

Üldplaneeringu kehtestamine

■ kehtestati valla üldplaneering.

Määruste kehtetuks tunnistamine

■ tunnistati kehtetuks Väike–Maarja vallavolikogu 26.11.2008 määrus nr 14 „Üldplaneeringu kehtestamine“ ja Rakke vallavolikogu 23.09.1999 määrus nr 27 „Rakke valla üldplaneeringu kehtestamine“;

■ tunnistati kehtetuks vallavolikogu 25.04.2019 määrus nr 14 „Lääne–Viru maakonna arengustrateegia 2030+ heakskiitmine“.

Projekti omafinantseeringu garanteerimine

■ garanteeriti projekti „Väike–Maarja seltsimaja energiatõhususe parandamine“ omafinantseering mitteabikõlbulike ja projekti võimaliku kallinemisega seotud kulude tekkimisel.

Määruse „Väike–Maarja vallas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise nõuded“ täiendamine

■ § 9 lg–sse 2 lisatakse punktid 9 ja 10 sõnastuses:

9) kasutama toidu ja joogi serveerimiseks üksnes korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu;

10) tagama piisava koguse ja piisava tühjenussagedusega prügikastide olemasolu, et ürituse territoorium püsiks puhtana. Avalikel üritustel peab eraldi koguma segaolmejäätmed, biolagunevad jäätmed, segapakendijäätmed ja pandipakendi.

Revisjonikomisjoni kontrolli tulemuste teatavaks võtmine

Vallavolikogu revisjonikomisjon kontrollis 27.02.2024 Väike–Maarja spordikeskust, eesmärgiga tutvuda spordikeskuse eelarve ja selle täitmisega 01.01.–31.12.2023 ning saamaks ülevaadet 2023. aastal soetatud inventarist ja mahakantud põhivarast. Kontrolli tulemuste kohta vormistati revisjoniakt. Vallavalitsus tutvus 20.03.2024 istungil revisjonikomisjoni aktiga ja esitas oma seisukoha.

Revisjoniakt ja vallavalitsuse seisukoht võeti teadmiseks.

Arupärimistele vastamine

Indrek Kesküla vastas eelmisel istungil esitatud arupärimistele kinnistute maa–maksude kohta uute maamaksuäärade alusel ning valla valmisoleku kohta suuremaks katastroofiks ja sõjaliseks konfliktiks.

Järgmine vallavolikogu istung toimub 16.05.2024.

MARIS KÕRGMÄE

vallasekretär

Volikogu kehtestas valla üldplaneeringu

Üldplaneering on kohaliku omavalitsuse üldist ruumilist arengut ja maakasutust suunav dokument, mis vaatleb valla arengut tervikuna.

DIANA SEEPTEP
maakorraldusspetsialist

Üldplaneeringu koostamisel kokkulepitud põhimõtted ja tingimused on aluseks edasise maakasutus- ja ehitustegevuse kavandamisele.

Üldplaneering seab pikaajalised ruumilise arengu eesmärgid kuni aastani 2035, vajadusel ka pikemaajaks.

Planeeringulahenduse väljatöötamisega paralleelselt viidi läbi keskkonnamõju hindamine, mille käigus kirjeldati, analüüsiti ja hinnati üldplaneeringu elluviimisega kaasneva võimalike olulise keskkonna, majanduslike, sotsiaalseid ning kultuurilisi mõjusid. Tehti ka ettepanekud soodsaima lahendusvariandi valikuks ning kavandati meetmed olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks.

Üldplaneeringu koostamist korraldas Väike-Maarja vallavalitsus ning koostamise konsultant oli OÜ Skepast&Puhkim.

Üldplaneeringu peamised menetlusetaapid

15.10.2018 algatas vallavolikogu üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise;

09.02.2023 võttis volikogu üldplaneeringu vastu, tunnistas keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks ja suunas üldplaneeringu avaliku-

le väljapanekule;

06.03.–06.04.2023 toimus üldplaneeringu avalik väljapanek;

11.05.2023 toimus Väike-Maarja raamatukogus avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu;

16.06.2023 esitati üldplaneeringu rahandusministeeriumile heakskiitmiseks;

22.08.2023 toimus ministeeriumi poolt korraldatud osapoolte ärakuulamine ministeeriumi, vallavalitsuse ja planeeringu koostamise konsultandi esindajate ning avalikustamise käigus arvamusi esitanud isikute, kelle arvamustega üldplaneeringu koostamisel ei arvestatud, osavõtul;

15.02.2024 andis regionaalminister Väike-Maarja valla üldplaneeringule heakskiidu;

27.03.2024 kehtestas vallavolikogu Väike-Maarja valla üldplaneeringu.

Üldplaneeringu lahendus

Üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel arvestati nii valla ruumiliste vajaduste kui ka Lääne-Viru maakonna ruumilise arengu suundumustega.

Üldplaneeringu koostamise raames uuriti Väike-Maarja valla rohevõrgustikku ja selgitati välja tähtsamad rohealad (nii olemasolevad kui ka uued) rohevõrgustiku sidususe tagamiseks. Valla rohevõrgustiku analüüsi tulemustele tuginedes

täpsustati rohevõrgustikku.

Lähtudes maastiku kaitstavatest väärtustest ja looduskeskkonnast (tee, jõgi, kõlviku piir, jms) on üldplaneeringuga täpsustatud väärtuslike maastike piire.

Määratud on valla tiheasustusega alad Väike-Maarja, Rakke ja Simuna alevikes.

Tulenevalt elanike arvust ning asustusstruktuurist, mis on pigem iseloomulik hajaasustuses olevale küla- ja alevikualadele, on üldplaneeringuga tehtud ettepanek Kilti aleviku muutmiseks küllaks. Alevik on üldjuhul vähemalt 300 alalise elanikuga tiheasustusega asula.

Taastuvenergeetika arendamise eesmärgil on kavandatud tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad, millele on üldplaneeringus sätestatud tingimused võimalikult rajada tuuleenergia tootmisrajatisi. Tuuleenergia tootmisrajatis ei või paikneda elu- või ühiskondlikule hoonete lähemal kui 700 m (seejuures on üldplaneeringus sätestatud tingimus, mille kohaselt tuulepargi või üksiktuuliku kavandamisel elamust 700–1000 m kaugusele tuleb elamu aluse maa omanikuga saavutada kirjalik kokkulepe). Tuuleenergia tootmisrajatis ei või paikneda riigiteele, raudteele ja kõrgepingeliinidele lähemal kui 300 m, puhke ja loodusliku juhtotstarbega maa-alale lähemal kui 1000 m. Ei või paikneda

kaitse- ja hoiualade asukohast tulenevate piirangutega aladel, väärtuslike maastike vahetus läheduses, aktiivse maavaravaruga aladel. Tuulepargi või üksiktuuliku rajamiseks tuleb koostada kõnealuste alade detailplaneering ja läbi viia keskkonnamõju hindamine. Detailplaneeringu menetluses selgub asjaolude põhjal selgub tuulikute rajamise lõplik võimalikkus. Üldplaneeringus on sätestatud tingimused ka päikesenergia arendamiseks.

Eesmärgil lihtsustada ligipääsetavust, teede haldamist, hooldust ja remonti, on üldplaneeringus sätestatud tingimused erateede avaliku kasutusse määramiseks.

Üldplaneeringuga on määratud tingimused miljööväärtuslike alade ilme säilitamiseks. Miljööväärtuslik on piirkond, mille terviklik miljöo kuulub säilitamisele oma ajalooliselt väljakujunenud tänavavõrgu, haljastuse, hoonestusviisi, ühtse ja omanäolise arhitektuuri või muu avaliku huvi tõttu. Piirkonna ajaloolis-kultuurilisest eripäras tulenevalt on üldplaneeringuga määratud miljööväärtuslikeks aladeks maa-alad Väike-Maarja ja Rakke alevikes ning Salla külas.

Väärtuslik põllumajandusmaa (keskmisest kõrgema mullaviljakusega) on kohaliku omavalitsuse tasandil kaitsvat piiratud ja taastumatu ressurss, mille võimalikult suures

ulatuses säilimise ning sihipärase kasutamise tagamiseks on üldplaneeringus sätestatud tingimused.

Lisaks planeerimiseasutuses sätestatud on üldplaneeringuga sätestatud juhud, mil on kohustuslik ehitustegevuse aluseks koostada detailplaneering. Detailplaneering on projekteerimistingimuste kõrval teiseks ehitustegevuse suunamise viisiks.

Üldplaneeringu avalikustamine ning koostöö ja kaasamine üldplaneeringu koostamisel

Üldplaneeringu koostamisel tehti mitmekülgset koostööd ja kaasati erinevaid huvigruppe.

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise erinevatel menetlusetaapidil teavitati korduvalt kaasatavaid ja koostöö tegijaid kirja teel (saadeti ca 2000 kirja e-postiga ja tähtitult), andes võimalusi avaldada arvamust ja esitada ettepanekuid ning küsimusi. Teavitusi avaldati ka Ametlikes Teadaannetes, Virumaa Teatahes, Väike-Maarja valla Infolehes, Facebook'is ja Väike-Maarja valla veebilehel. Lisaks paigaldati korduvalt ka välikuulutus (21 kohas üle valla).

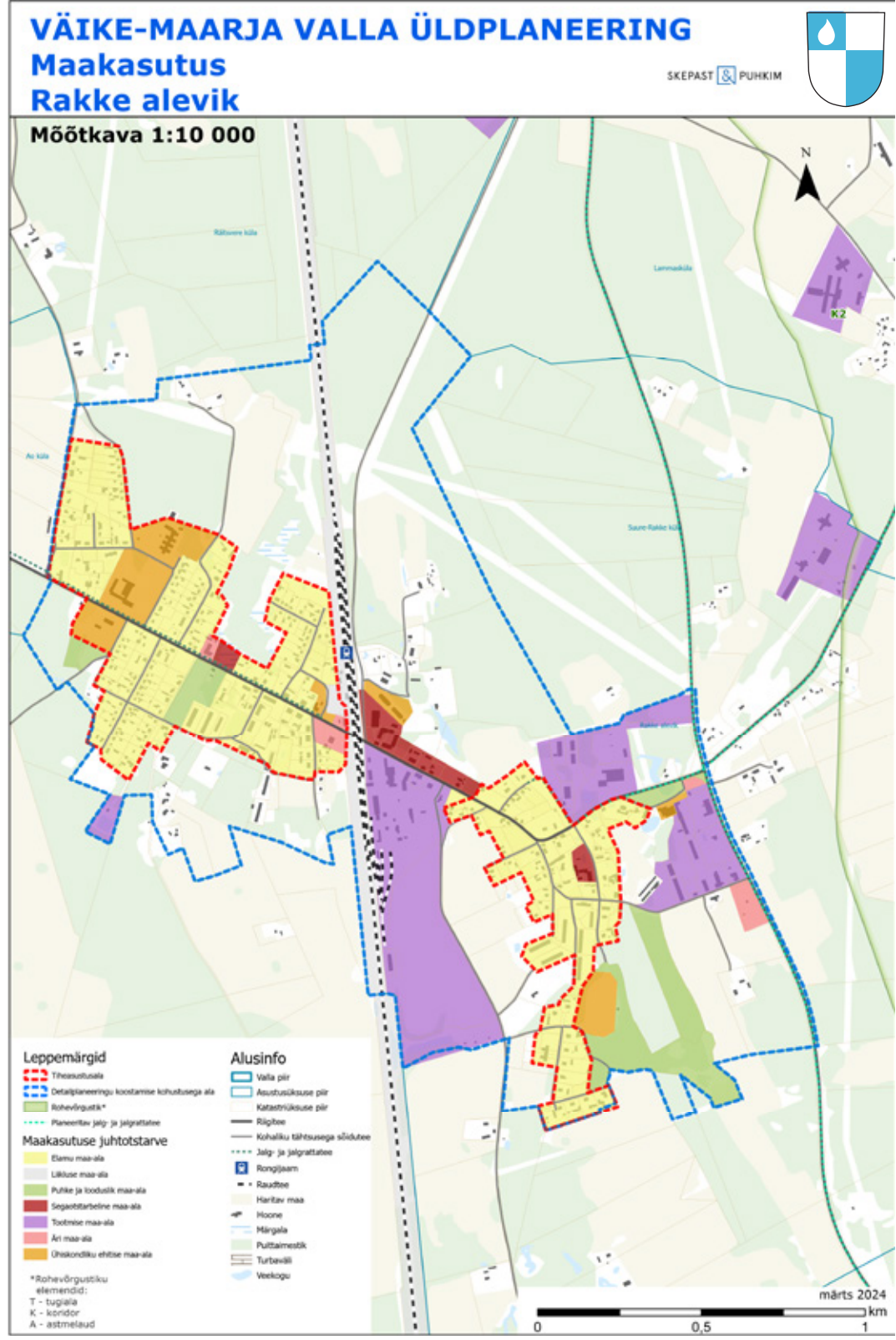
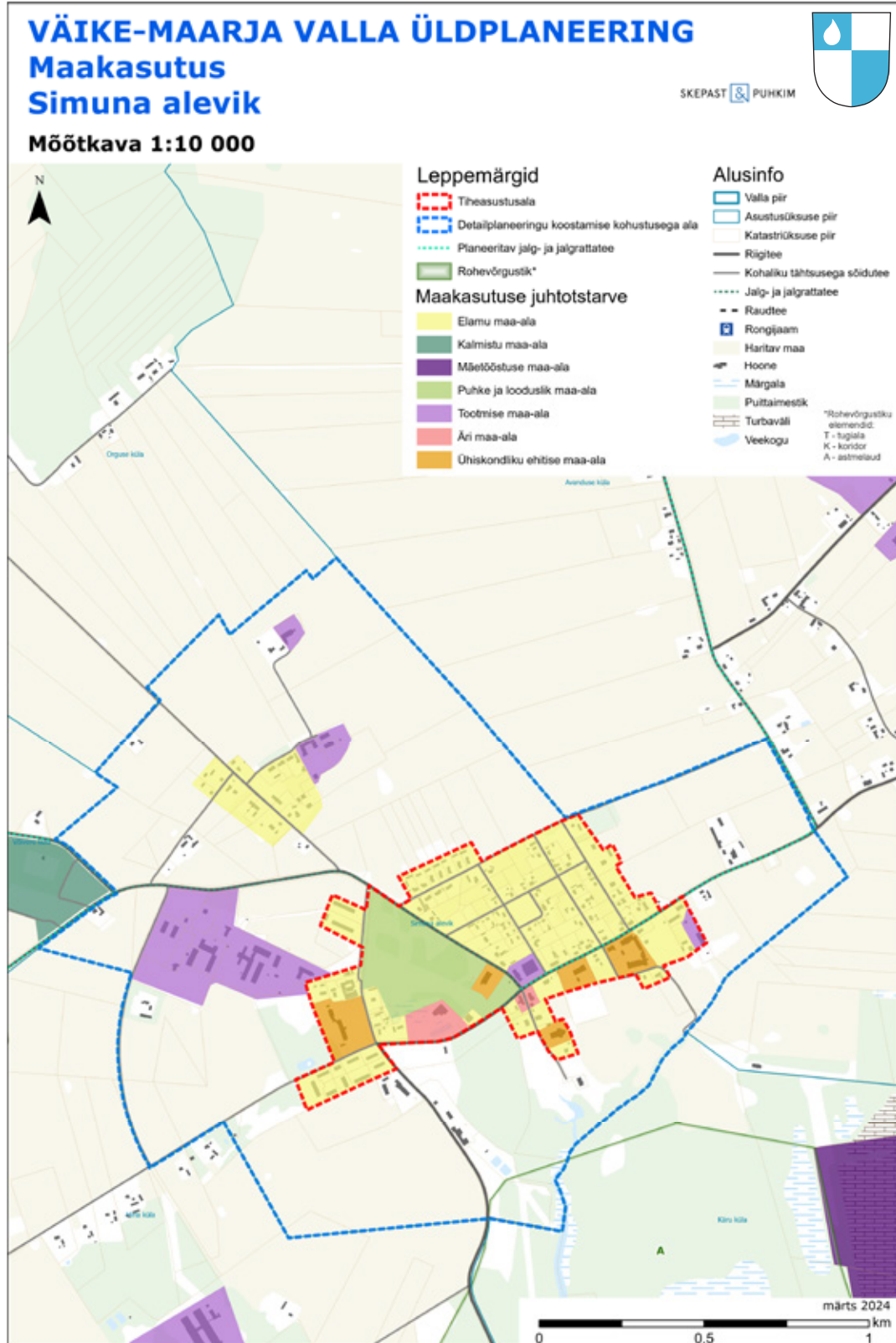
Üldplaneeringu koostamise algstaadiumis viis vallavalitsus täiendavalt läbi ideekorje, mille käigus kutsuti samuti huvitatud isikuid esitama ettepanekuid üldplaneeringu kohta.

18.10.–16.11.2021 toimus üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek, mille ajal oli võimalik eelnõuga tutvuda nii valla veebilehel vahendusel kui ka paberikandjal Väike-Maarja, Simuna ja Rakke raamatukogudes. Avaliku väljapaneku jooksul oli igal isikul õigus avaldada eelnõu kohta arvamust. Kokku esitati vallavalitsusele 31 kirja arvamuste ja ettepanekutega.

Avalikule väljapanekule järgnenud avalikud arutelud toimusid Väike-Maarja seltsimajas, Simuna rahvamajas ja Rakke koolis. Neil tutvustati planeeringu ja avalikustamise tulemusi, kuulati ära ettepanekute ja vastuväidete esitajad ning vastati täiendavatele küsimustele. Kolmel avalikul arutelul osales, lisaks vallavalitsuse töötajatele ja planeeringu koostajatele, kokku 20 inimest.

Täiendavad arutelud toimusid seoses taastuvenergeetika kavandamisega ja rohevõrgustikuga seotud teemadel. Lisaks toimusid üldplaneeringu menetlemise ajal eraldi kokkusaamised riigimetsa majandamise keskusega, muinsuskaitseametiga, keskkonnamõju ametiga, OÜ-ga Vao Agro ja Eipri küla esindajatega.

Üldplaneeringu vastuvõtmisele vallavolikogu poolt järgnes ajavahemikul 06.03.–06.04.2023 üldplaneeringu avalik väljapa-

nek, mille jooksul oli võimalik tutvuda üldplaneeringu ja keskkonnamõju hindamise materjalidega paberil Väike-Maarja, Rakke ja Simuna raamatukogudes ning elektrooniliselt valla veebilehel. Avaliku väljapaneku jooksul esitati 68 ettepanekut ja küsimust.

11.05.2023 toimus Väike-Maarja raamatukogus üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu, mille käigus tutvustati avalikustamise tulemusi, sealhulgas vallavalitsuse vastuseid küsimustele ja seisukohti esitatud ettepanekutele ning kuulati ära nende esitajaid. Arutelul viibis 30 osalejat.

Üldplaneeringu avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemused

Üldplaneeringu menetluse käigus esitatud ettepanekud, arvamused ja vallavalitsuse seisukohad neile, on koondatud koostöötabelisse, mis on leitav valla veebilehelt üldplaneeringu materjalide juurest.

Avaliku väljapaneku jooksul esitati ettepanekuid ja küsimusi järgmistel teemadel: maavara prognoosvaru kajastamine üldplaneeringus, maakasutuse juhtotstarvete muutmine, rohevõrgustiku koridori piiri korrigeerimine, tee avalikku kasutusse määramine, perspektiivsete tuuleenergeetika alade käsitus (sh mõjude hindamine, uurin-gute läbiviimine, maismaalin-nustiku uuringuga arvestamine, väärtuslike põllumajandusmaa-de kaitse, tuuleenergeetika ala-de puhvervööndite ulatus jne). Põhjendatud juhtudel korree-riti üldplaneeringut esitatud et-

tepanekute põhjal.

Avalikul arutelul tutvustati avalikustamise tulemusi, sealhulgas vallavalitsuse vastuseid küsimustele ja seisukohti esitatud ettepanekutele ning kuulati ära ka ettepanekute esitajad. Arutelu tulemusena ei nõustunud vallavalitsuse seisukohta-dega kolm isikut. Kohaliku oma-valitsuse peamiseks eesmärgiks planeerimisel on säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamine, tagades võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajaduste ja huvide arvesta-mise. Seetõttu on paratamatu, et alati ei pruugi olla võimalik arvestada kõikide planeeringu-lahendusest huvitatud isikute soovidega.

Planeerimismenetluse käigus on kõigil üldplaneeringust huvitatud isikutel olnud võimalus arvamust avaldada ja vallavalitsus on üldplaneeringu lahendust koostades arvestanud tasakaalustatult nii avalikke huve ja väärtusi kui ka puuduta-tud isikute õigusi ja huve.

Üldplaneeringu heakskiitmine

Väike-Maarja valla üldpla-neering esitati rahandusminis-teriumile (seoses ministeeriumide ümberkorraldusega, edaspidi regionaal- ja põlluma-jandusministeerium) heakskiit-miseks 16.06.2023.

Regionaalminister Madis Kallas andis Väike-Maarja val-la üldplaneeringule heakskiidu 15.02.2024.

Üldplaneeringu kehtestamine

Üldplaneeringu kehtestami-

ne kuulub volikogu pädevusse. Üldplaneeringu sisulise lahenduse otstarbekuse üle on kaalu-tlusõiguse alusel ainupädev otsustama kohalik omavalitsus. Seega juhul, kui planeeringu-lahendus ei ole vastuolus keh-tivate seaduste ja normidega, on erinevate huvide arvesse võtmisel ning üldplaneeringuga kavandavate maakasutus- ja ehitustingimuste ruumilise sobi-vuse üle otsustajaks kohalik omavalitsus.

Väike-Maarja valla üldpla-neeringu lahendus täidab pla-neeringu algatamisel seatud eesmärgid ning säästva ja tasa-kaalustatud ruumilise arengu kujundamise eesmärgi;

üldplaneeringus on kohaliku omavalitsuse väärtusi ja vaju-dusi arvestades täidetud pla-neerimiseseaduses sätestatud ülesanded;

üldplaneering vastab õigus-aktidele ning selle koostamisel on võetud arvesse keskkonna-mõju hindamise tulemusi;

planeerimismenetluse käi-gus on kõigil üldplaneeringust huvitatud isikutel olnud võima-lus arvamust avaldada ja omava-litsus on planeeringulahenduse osas kaalutusõiguse teostami-sel arvestanud tasakaalustatult nii avalikke huve ja väärtusi kui ka puudutatud isikute õigusi ja huve;

planeeringulahendust ja selle osas tehtud ettepanekuid ning arvamusi, sh nendega arvesta-mist või arvestamata jätmist, on kaalutud ja põhjendatud.

Üldplaneeringu materjali-dega saab tutvuda valla vee-bilehel <https://v-maarja.ee/uldplaneering>.

Märka ohtu: algav kevadhooaeg toob endaga kaasa mürgistused taimekaitsevahenditest

Erinevad taimekaitsevahendid ning putukate ja näriliste tõrjeks kasutatavad ained toovad igal kevadel kaasa samas suurusjärgus mürgistusjuhtumeid kui sügisei seenete söömine.

„Lähenev kevad ja algavad aiatööd meelitavad aina enam inimesi õue. Aiataõdega käivad kaasas ka erinevad taimekaitsevahendid ja väetised, mis võivad aga hooletu käsitsemise korral olla inimesele ohtlikud,“ sõnab terviseameti mürgistusteabekeskuse juht Mare Oder. „On väga oluline, et aeda kahjurite eest kaitsma tõtates ei unustataks ka ennast kaitsta – kindad kätte, mask ette, prillid pähe. Kindlasti tasub lugeda kemikaali pakendilt juhendeid selle käsitsemi-seks,“ rõhutab Oder.

Mürgistusinfoliinile 16662 tehtud kõnedest ilmneb, et üks kümnest kemikaalimürgistusjuh-tumist on tingitud taimekaitse- või putukatõrjevahendi vales kasutamisest. Kokku on sel tee-mal infoliinile helistatud ligi 1450 korral. Kui enim õnnetusi on põhjustanud putukate ja näriliste tõrjevahendid, siis eelmisel aastal sagesid väetistega seotud juhtumid. Kevadsuvisel hooajal lisanduvad mürgistused taimekaitse- ja umbrohutõrjevahenditega.

Ka botaanikaia taimekaitse spetsialist Pille Hermann tõdeb, et sageli kasutatakse taimekait-sevahendeid valesti ning ei järgita kasutusjuhiseid.

„Arvestada tuleb näiteks tuule suunaga, mistõttu tasub enne õues kemikaalidega toimetama asumist teavitada teisi koduseid ja naabreid,“ räägib Hermann. „Umbrohu tõrjumiseks mõeldud vahendit kasutades tuleb kõigepealt veenduda, et tegemist ei oleks mitmekordse kangusega kontsentratsiooniga. Samuti tasub enne tõrjevahendi kasutamist mõelda, kas see on ka tegelikult vajalik või on olemas muid alternatiive.“

Mida kevadhooajal silmas pidada?

- Kui kaitsed aeda, kaitse ka iseennast!
- Enne kemikaali kasutamist tutvuta toote kasutusjuhendiga ning järgi seal soovitatut!
- Loe pakendil olevat etiketti! Sealt saad lisainfot, kuidas end konkreetse tõrjevahendi eest kaitsta. Näiteks õunapuid pritsima minnes kannad kindlasti maski, prille ja kindaid. Vajaduse korral tuleb kanda ka spetsiaalset kaitseriietust.
- Hoia tõrjevahendeid lastele kättesaamatus kohas!

Mida teha, kui kahtlustad mürgistust?

Taimekaitse- või putukatõrjevahendi sissehingamisest või allaneelamisest põhjustatud mürgistuse esmasteks sümptomiteks on hingamisteede ärritus, iiveldus, oksendamine, kõhu-valu ja kõhulahtisus.

Mürgistused on ohtlikud just väikelastele, eakatele ning kroonilistele haigetele, kelle orga-nism reageerib kemikaalidele tugevamalt.

Kemikaalimürgistuse korral loputa esmalt suu veega. Ära aja kannatanut oksendama, vaid anna talle väikeste lonksudena vett, et allaneelatud kemikaali lahjendada. Tee kindlaks toote täpne nimetus ja/või toimeaine ning hinda võimalikku allaneelatud kogust.

Olukorra ohtlikkuse hindamiseks ning õigete tegevusjuhiste saamiseks helista mürgistusin-fonumbrile 16662. Helistamine on anonüümne ning nõuandeliin on avatud ööpäev läbi.

TRIINU TÄHE

Kaitstes aeda, kaitse ennast!

Kasutades taimekaitsevahendeid, kannad prille, kindaid ja maski.

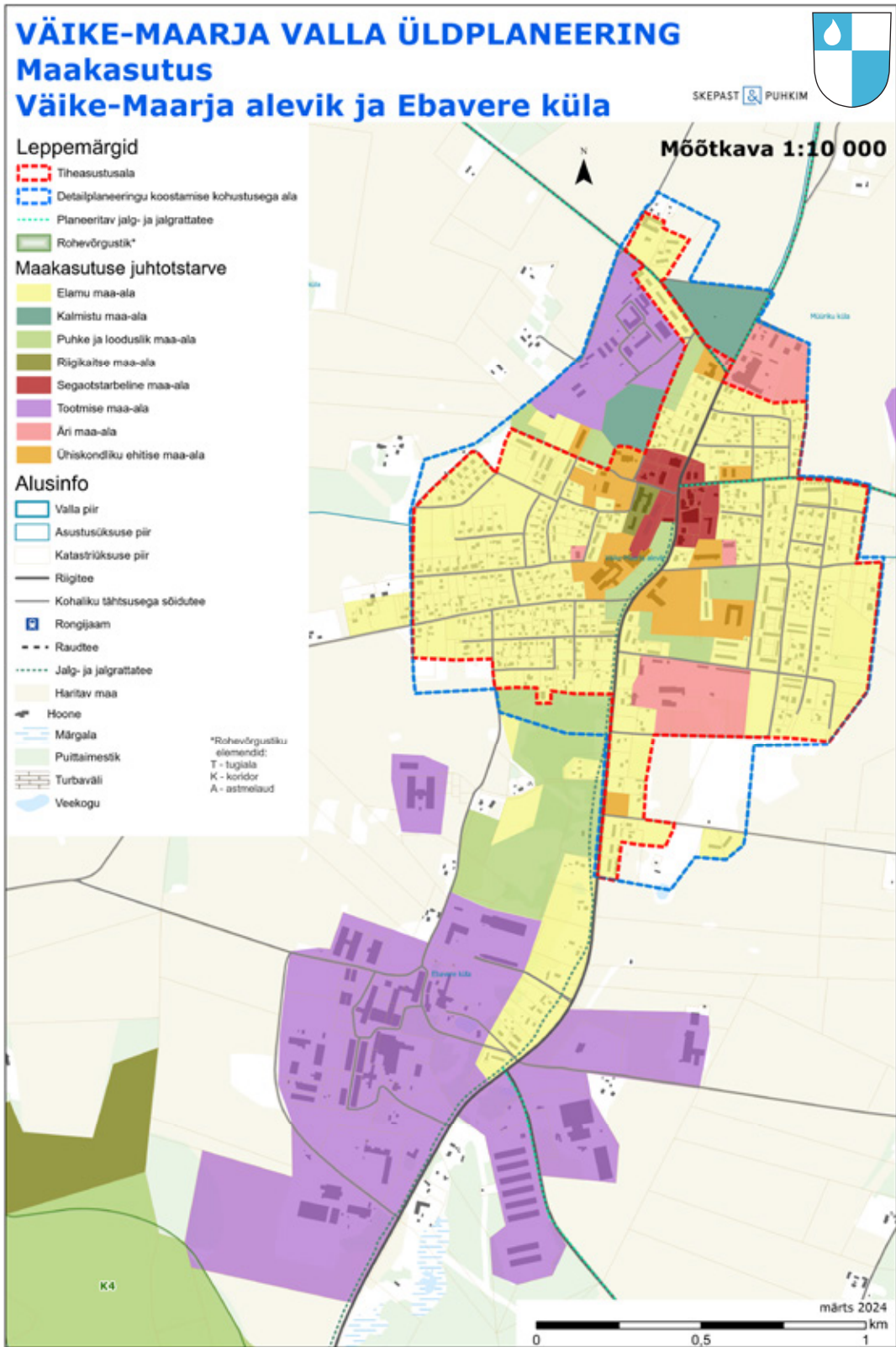

TERVISEAMET

Mürgistusinfo

16662

Johan Pitka. Allikas: kaitseliit

Johan Pitka ja Ebavere

2024. a tähistati tunnustatud riigimehe Johan Pitka 150. sünniaastapäeva. Eesti Vabariigi aastapäevaks valmis dokumentaalfilm tema elust ja tegevusest. Ka mina nägin seda televiisorist ja ootasin huviga, kas nimetatakse ka Pitka Ebavere talu. Talu nimetati, aga, kus see asus, mitte.

ELLU MOISA

J. Pitka elumajast ja kohast Ebaveres

Talu oli nn vabadussõja talu. Need anti riigi poolt teenekatele vabadussõjas võidelnutele. Ebaveres asuva Pitka talu elumajast on järel ainult vundament. Selle lähima ümbruse puhastasid Väike-Maarja valla töömehed 2000. aastal ja püstitasid suure teabetahvli. Sellele sai pandud kileümbrisega suured A3 paberid trükiteabega Johan Pitkast ja tema Ebavere talust, ka mõned fotod.

Pitka ise talu ei pidanud, seda tegi rentnik. Rentnikumaja on alles, selles elas pr Zirk. Temalt sain teada, et J. Pitka tütar Saima Jaosalu (siis juba üle 90aastane) elab Kanadas ja oli talle kirjutanud. Pr Zirk näitas mulle seda kirja ja loovutas selle lahkelt mulle. Kirjas on read, kus Saima Jaosalu koos õe Linda Pääreniga on otsustanud anda isa kodutalu Eesti Vabariigi kaitseliidu noorkotkaste ja kodutütarde organisatsioonile. Minu teisele kirjale on vastuseks, et talu saatuse otsustab J. Pitka tütar koos hea sõbra Olaf Klaseniga ning viimane kirjutab mulle. Aga ühtki kirja Kanadast enam ei tulnud.

Helistasin Rakveresse kohalikule kaitseliidu malevapealikule. Sealt sain vastuse, et kui tõesti läheb talu neile erastamisele, siis neil ei ole midagi selle vastu, kui kasutatakse Pitka elumaja platsi. Väike-Maarja valla maakorralduse andmetel kuulub praegu talu Saima Jaosalule, kes elab välismaal.

J. Pitka Ebavere talu elumaja koht oli turismiobjektiks marsruudil „Ringreis Väike-Maarja mail“.

Eesti Vabariigi president Arnold Rüütel ja kaitseväe maaväe ülem Johannes Kert istutasid Vabadusristi päeval, 17.08.2002 J. Pitka elumaja vundamendi lähedusse kumbki ühe tamme.

2007. a veebruaris tähistasid Väike-Maarja muuseum ja Järva-Jaani vald (varem Võhmata v) koos Johan Pitka 135. sünniaastapäeva. Päev algas Väike-Maarja muuseumis. Tol ajal muuseumi juhataja olnud Ene-Riina Ruubel andis päeva tähistamisest osavõtjatele ülevaate J. Pitkast ja tema talust Ebaveres. Muuseumis oli ka näitus J. Pit-

J. Pitka Ebaveres oma maakodus 1930ndate lõpus. Pildistanud näituselt Ellu Moisa

J. Pitka talu elumaja ase 2001.a. Foto: Ellu Moisa

kast. Seejärel suunduti bussiga Ebavere J. Pitka talu kohale, kus Ruubel asetas Pitka elumaja vundamendi mälestusküünla.

Edasi sõideti Järva-Jaani valda Jalgsesema külla Ansomardi tallu J. Pitka kodukohta. Seal vendade Pitkade mälestuskivi juures ootasid juba kohalikud. Sõna võttis Järva-Jaani vallavanem Toomas Põldmaa, kes rääkis Johan Pitka elust ja tema osast vabadussõjas ning teises maailmasõjas. Ene-Riina Ruubel kõneles Pitka Ebavere talust. Päev lõppes kohalikus raamatukogus sõnavõtude ja kohvilauaga.

J. Pitka elumaja vundamendi ümbrust hoidsid korras valla töömehed. Vahel olid abiks ka tublid Väike-Maarja kodutütred Silvi Aasumetsa juhtimisel. Vajadusel uuendati teabetahvli taavet Ilve Tobrelutsu initsiatiivil.

President Arnold Rüütel J. Pitka kodukohta tamme istutamas. Taga seisab Johannes Kert. Foto: Ellu Moisa

Kaks järgnevat teksti olid väljas J. Pitka talu elumaja lähedal asunud teabetahvlil, samuti ka voldikul muuseumi i-punktis.

Johan Pitka ja Ebavere

1936. aastal sai Johan Pitka endale Ebavere mae jalamile Lilleoru A–111 talu (10,26 ha). Vaikset maakodu otsis admiral mitmelt poolt, kuid kõige meeldivamaks osutus Ebavere kant, sest siin oli küllaldaselt rahu, kaunist loodust, ka suuremad asulad polnud eriti kaugel. Ta soovis pühenduda memuaaride kirjutamisele.

Nii rentniku kui Pitka elumaja ehitati väga kiiresti ja kvaliteetselt. Pitka maja olevat ehitatud Rootsi projekti järgi: seinteks prussid, plangud, lauad, täidiseks saepuru (vist ka lubi). Välislaudvooderdis oli värvitud rootsipunase värviga. Külarahva teada oli maja seest laeva sisemuse sarnane. Välisesikul oli küll ümargune aken.

Talu majandas rentnik. Pitka majas elas aastaringelt tüdruk, keda hüüti Sil-la Meetaks. Kogu suve elas seal ka J. Pitka abikaasa Helene, enamasti ka admiral i õepoeg Harry.

Pitka kabinetit sai peatrepest otse läbi välisesiku. Ruum oli peaaegu nelja-

kandiline, seinad ja lagi kaetud tumeda tammevineeriga. Uksest otse vastasseinal oli Eesti riigi vapp, mille kohal möökristi nn arsenal i vintpüssiga. Nende all oli Eesti kaart, sellest paremal merekaart laevateedega. Akna all seisis 1,5 meetri pikkune makett purjekast, millega tulevane admiral olevat esimest korda merd sõitnud. Vastassein oli maast laeni täis raamaturiiuleid. Keset tuba oli suur laud, kus klaasi alla rohelisest kalavist alusele oli asetatud J. Pitka autasud: ordenid, medalid, aukirjad, väiksemad kingitused jm. Laua taga oli pöördtool, kus peremees istus oma raamatuid kirjutades.

J. Pitka käis oma maakodus tihti. Laupäeval tuli kodu poole viiese rongiga, Kiltsi jaamast 3 km jalgsi, pühapäeva õhtul samal viisil tagasi. Vahel oli ta mustas mereväeriietuses, vahel lihtsas ülikonnas.

Kui hommikul raadios mängiti hümn i, heiskas ta lipu vardasse. Karjamaal madala nõo keskel oli käsipumbaga kaev.

Selle kõrvale oli valatud betoonist suur küna. Samas oli ka pöösaste küljes käterätikunagi. Pärast lipuheiskamist tegi ta metsasihtidel jooksu.

Selle lõpetanud, läks kaevu juures olevasse künasse külma vette, pööras end mõne korra ringi, tuli välja, hõõrus end rätikuga kuivaks ning läks maja juurde.

Ta ei olnud maakodus kunagi tegevuseta. Puhastas ja liivatas kõnniteid ning seadis lipuvarda ümber olevat lillepeenart. Väga meeldis talle tegelda maja lõunapoolsel küljel asuvas kasvuhoones. Ta ei hoidnud kõrvale ka põllutööst. Koos rentnikuga tõstis ta laudas vankrile sõnnikut. Kui oldi hobusega põllul muud tööd tegemas, andis rentnikule puhkepausi.

Paar korda kesksuvel külastasid Pitka maakodu kõrgemad sõjaväelased oma abikaasade ja sõpradega. Metsa äärde kuuskede varju olid välja pandud pikk laud ja pingid. Aeti juttu, lauldi, kuulati raadiot, lasti grammofoniplaatidelt lu-

gusid ja tantsiti. Külastati Ebavere mäge ja kes julges, ronis ka torni.

Ebavere tornis käis admiral tihti, vahel kutsus ka naabripoisse kaasa. Kord aitas ta tornist alla tüdruku, kes küll ronin üles, kuid alla tulles nõrk. Pikksilm kaasas, läks ta koos poistega torni tipust Soomet vaatama. Pitka uuris kaua oma suure merepikksilmaga ümbrust. Siis teatas rõõmsalt: „Näen Soome torne!“.

Poisid ei näinud küll midagi, kui pikksilm neile ulatati. Võib-olla Pitka siiski nägi, mägi ise on 146 m kõrge + 64 m torni kõrgust.

Oma naabritesse suhtus Pitka pere hästi. Helene Pitka oli väga sõbralik, sai naabrinaistega hõlpsasti jutule. Johan Pitka ei läinud kunagi mööda, ilma et oleks mõnda head sõna öelnud või pisut juttu ajanud. Samuti aitas ta naabrimehel, kes maltoosast valmistas, muretseda Tallinnast plekkpurke. Samale mehele oli ta vahetult enne sõda nõrdu-nult rääkinud, et Eesti valitsus on inglismeelselt orientatsioonilt läinud üle

saksameelsele.

Algas 1940. aasta nõukogude okupatsioon. Johan Pitka lahkus salaja Soome. Saksa okupatsiooni ajal elas Helene Pitka koos tütardega talus. Rinde lähenedes pakiti väärtuslikumad asjad. Pildiarhiiv oli varem viidud naabrimehe juurde ja peidetud sealauda pöönin-gule. Pr Pitka viis selle sealt ära. Mõned suuremad asjad nagu diivan, suur laud ja mõned toidunõud, anti lähimatele naabritele. 1944. a septembris lahkus Helene Pitka koos tütarde ja nende abikaasadega Saaremaa kaudu Rootsi, hiljem Kanadasse.

Pärast vene vägede sissetulekut 1944. aasta sügisel paigutati Pitka majja paarkümmend sõdurit, kes demineerisid ümbruskonda ja õhkisid Äntu metsadesse jäänud saksa lõhkemoonaladusid. Nende käes läks 1945. aasta kevadel maja põlema ja hävis tules.

„Johan Pitka ja Ebavere“ on kirjutatud J. Lambi ja H. Vahermaa mälestuste põhjal.

Johan Pitka (1872–1944)

Johan Pitka on sündinud 1872. aastal Järvamaal Võhmata vallas Jalgsesema külas Ansomardi talus. Nooruses sai ta ki-reks meri. Ta õppis kolmes merekoolis: Käsmus, Kuressaares, ja lõpuks Paldiskis, kust sai kaugesõidukapteni paberid. Sealpeale hakkasid ta kauged merereisid, mis kulgesid kuni Lõuna-Ameerika-ni. Ta oli laevakapten, ärimees, siis sõja-mees, ka farmer.

Vabadussõjas algas Johan Pitka organiseerimistegevus Eesti meeste suunamisega Venemaalt kodumaale. Enamlased, saanud aru ta tegevusest, mõistsid ta 1918. aastal tagaselja surma. Pitka ajas maha habeme ja juuksed

ning elas Jaan Metsa varjunime all. Pärast sakslaste lahukumist Eestist 1918. aastal organiseeris Pitka Eesti kaitseliidu, seejärel soomusronge, sõjalaevastikku. 15. detsembril sai temast Eesti merelaevanduse juhataja. Varsti tulid ka mereväelised aukraadid: 22. aprillil mereväekapten, siis aseadmiral, mis rahvusvahelise tava järgi tähendab kontradmirali. Rahvasuus kutsuti teda lihtsalt admiraliks. Tema loodud laevastik ja soomusrongid mängisid vabadussõjas rolli, mida on raske üle hinnata.

Järgnes seiklusrikas elu vabadussõja järel, kus ta kord tegeles poliitikaga, see-

järel oli farmer Kanadas ning kodumaale tagasi tulnuna tarbijate ühistu keskliidu esimees.

1944. aasta 22. aprillil saabus ta Soomest Eestisse. Algas viimane organiseerimistöö, et kaitsta kodumaad punaste barbarite eest. Raadiokõned üleskutsena. Suvel 1944 korras Pitka bolševismivastase ringreisi. Pitka rõhutas, et olenemata vanusest – ikkagi 72 aastat – jõuab ta kanda relva ja astub ka ise võitlejate ridadesse. Saksa Narva rin-de korpuse staap andis Pitkale loa luua ta isiklikul juhtimisel tegutsuva võitlusgrupi. Varsti oligi see loodud.

21. septembril, päev enne punaste

sissetungi Tallinna, avaldas Pitka oma kuulsa üleskutse, mille tekst kujutas endast avaldust sooviga astuda „Löögi-üksusse admiral Pitka“. Sellele järgnes arvukalt eesti noormehi. Pitka mehed pidasid mitu lahingut, millest tuntumad on Soodla silla juures Vaidas, Kehras, Raplas, Tallinnas, Nõmmes. Kõige suurem lahing oli aga Keilas. Järgnesid viimased võitlused Läänemaal, kuhu kaotavad ka Pitka jäljed. Arvatavasti langes ta seal.

V. Pinni raamatust „Kolmteist legendi admiral Johan Pitka lahukumisest“, Haapsalu, 1991

Veel Pitkalt ja Pitkast

Pitka J. „Minu mälestused 1914–1920: Suure Ilmasõja algusest Eesti Vabadussõja lõpuni“. Tallinn, 1921, 1993

Pitka J. „Minu mälestused I–IV“, Tallinn, 1937, 1938, 1939, 2010

Pitka J. „Kuldsed aastad Lillyga“, Tallinn, 1998

Pinn V. „Admiral Pitka elu ja surm“, Tartu, 1993

Õun M. „Eesti vabariigi kindralid ja admiralid“, Tallinn, 1997

Vaibakudumise tuba Rakke kultuurikeskuses: ajaloolised mälestused ja uus algus

24. märtsil avati Rakke kultuurikeskuses, endises Rakke valla volikogu ruumis, ukseid vaibakudumise töötuba. Sel tähtsal päeval tõi Heino Aasa näitusele oma ema vaibad, mis kootud nõukogudeaegsest käepärasest materjalist. Eksponeeriti vaipu pesunöörist, heinapallinöörist, traktori kütusefiltritest ja muust.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Heino Aasa, kes omal ajal oli Rakke valla volikogu liige, märkis, et selles ruumis on olnud palju mõtteid, arutelusid ja vaidlusi. „Need hõljuvad veel praegugi siin õhus“ ütles ta ning lootis, et see positiivne aura saadab tulevikus ka kangakudujaid.

Heino jagas südamlikku lugu oma emast Emiliast, kes oli kirklik kuduja ja kes tähistas hiljuti 103. sünniaastapäeva. „Soovisin anda oma panuse austusest eelnevate põlvkondade naiste ja kuduja tubli töö vastu,“ ütles Heino jutustades oma ema armastusest käsitöö vastu.

Emilial tahtmist ja kannatust jagus

Heino ema Emilia oli Karja-last pärit naine, kes sõja kee-rises sattus Rohu külla. Sealt algas tema lugu, mis täna on otsapidi jõudnud välja Rakke kultuurikeskusesse. Emilia sattus sõja väntsutustega Rohu külla. Tööd otsides sattus ta Heino vanaema tallu. Anette Aasa oli kõva kangakuduja ning tal olid ka kangasteljed. Kuna ingerisoomlased olid sel ajal tagakiusatud, abiellus Emilia õige pea Heino isaga ning muutis oma nime Haikonenist Aasaks. Heino vanaema pärandas kangasteljed noorperenaisele. „Ütles, et mina õpetan sind kuduma otsast peale, nii nagu see vaibakudumine käib,“ meenutas Heino vanaema sõnu oma emale. Vanaema oli veel õelnud: „Selleks, et sa kuduma hakkaks, selleks on vaja väga suurt tahtmist ja kannatust.“ Emilial tahtmist ja kannatust jagus.

Heino meenutas lugu, mil ta ise oli neljane rüblük ja juhtus parasjagu jonnakas olema. „Kui sina minu sona ei kundle, siis mina pistan sinu sinna niitide vahele ja kuan kangasse, siis püsüd paigal,“ oli ema teda hurjutanud.

Rohu küla kangus, kolhoosid olid vaesed ning tööd ei olnud. Heino isa ja ema ehitasid maja Rakkesse ja ka kangasteljed ei jäänud seal kauaks nurga, Emilia hakkas taas kodus kuduma.

Materjali ettevalmistamine, mis kangakudumisele eelnes, oli vaearikas.

Heino Aasa tutvustamas oma ema kootud vaipu. Foto: Kristel Kitsing

Ei olnud nii, et lähed poodi, võtad rahakoti välja ja ostad materjali. Tuli ise mõelda ja aretada. Kogu materjal leidis taaskasutust. „Kes saavad veel tublimad naised olla, kes oskavad igasugusest materjalist vaipu teha,“ rõhutas Heino näitusel ema vaipu tutvustades. „Uued vaibad on nagu kunstiteosed, mis on valmistatud vanadest riistest, mantlitest ja kampsunitest,“ lisas ta, rõhutades taaskasutuse tähtsust.

Ettevalmistustöid ja kangakudumise materjali värvimist tehti põhiliselt suvel. „Kodu oli meil pliita peal nagu keemia-kombinaat,“ naeris Heino, kui ema tal suvel materjali värvis. Sünnipäevale minnes polnud Heino sõnul aga kunagi muret, mida kingituseks viia. Keerati aga vaibakene rulli ja mindi.

Rakke kogukonnas on vaibakudumise traditsioon sügavalt juurdunud

Emilia kodus vaipu oma kodus. Kuidas ühine vaibakudumine Rakkes aga käima lükkati? Rakke naistel olid kangasteljed, aga polnud ruume, kus kududa. Heino meenutas, kuidas Aino Kalda käis ta ema juures ja lasi alevi jutu lahti, kui ilusaid asju Emilia koob. Naised mõtisklesid, et kuskilt oleks ikka võimalik ruume saada. Aasta oli siis 1975, enne seda nokitses igaüks omaette. Rakke noortekeskuse vastas asuvas lubjatehase juures oli pikk puumaja, mida kutsuti teemajaks. Seal saadi kooskäimiseks

Vaie Salus juhendamas naisi kangastelgedega. Foto: Kristel Kitsing

esimesed ruumid. „Seal võis olla umbes viis kangastelge,“ meenutas Heino.

„Kangakudumise juures on tarvis ühte, kes eest veaks ja teist, kes tagant torgiks,“ ütles Heino. Haiba Leida oli kudumisoskustega inimene ning oli nõus ringi juhendama. „Millegipärast olid kõik Ainod, kes seal käisid,“ naeris Heino ja meenutas, et kokku käisid Kalda Aino, Tambla Aino ja Kiigemäe Aino. Hiljem ühinesid autobaasi autojuhtide naised. „Neid oli ikka üsna palju,“ meenutas Heino Aasa, kelle ema alguses üldse naistega koos kudumas ei käinud, vaid tegi seda oma kodus. Kui kangakudumise tuppa ilmusid topeltteljed, otsustas Emilila kaasa lüüa, sest topelttelgi tal kodus polnud.

Kui tehas sai uued omanikud, tahtsid nad maja ära lammutada. Hoone, kus naised omal ajal koos käisid, oli

amortiseerunud ja muutus juba ohtlikuks. 90ndate lõpus kolisid kangasteljed praeguse Rakke noortekeskuse teisele korrusele, muist sai ka praeguse Rakke apteegi ruumidest sinna viidud. Täna on need tublid memmed meie hulgast juba lahkunud.

„Olge siis tublid ja jätkake seda traditsiooni,“ soovis Heino naistele lõpetuseks, aga rõhutas, et ka meestel oli kangakudumisel oma roll. Nemat tegid kangasteljed käsitsi valmis, mille peal naised kududa said.

Ka uues kangakudumise toas oli mehiste jõudu vaja. Kaur Saluse abiga said teljed naistele kudumise tarvis üles seatud. Rakke kultuurimajas kootakse Vaie Saluse juhendamisel mitte ainult vaipu, vaid ka mälestusi ning luuakse uusi lugusid, mis kannavad endas piirkonna rikkalikku ajalugu ja kultuuripärandit.

„Nimistage palun viis uut teadmist, mis saite näituselt kaasa!“ Vastamiseks tõuseb Rakke kooli 2. ja 4. klassi õpilaste kätemeri. Foto: Rakke kool

Helmut Joonuks 100 tähistamine liigub digitalgute suunas

Ühes kultuuririkkuse aastaga avatud Helmut Joonuksi 100. sünniaastapäevale pühendatud näitus oli Rakke kultuurikeskuses võimalus vaadata märtsi lõpuni. Vähem kui kolm kuud avatud näitus käis külalisteraamatu sissekannete põhjal vaatamas 270 inimest Rakkest, ümbruskonnast ja kaugemalt.

Näituse külastajate osas tuleb kahtlemata esile tuua Rakke kooli, kes jõudis näitust vaatama kõikide klassidega. Meil õnnestus teemale erinevate nurkade alt läheneda. Lisaks Helmut Joonuksi loo tutvustamisele mõtlesime õpilastega kultuuripärandi tahkudele. Mõtestasime lahti mõisteid pärand, pärimus, pärandus, folkloor. Saime teada, mis teeb näitusest näituse ja muuseumist muuseumi. Millist tähendust omavad igapäevaselt telefoni kuhjuvad fotod? Mitu nendest oleks väärt kord edasi pärandamiseks? Mitmete klassidega lõpetasime näitusekülastuse ka pärimusliku laulumänguga. Soe tunne oli näituse külalisteraamatust lugeda Rakke kooli 7. ja 8. klassi poolt kirjutatud: „Aitäh torele näituse eest. Oli väga põnev. Tuleksime kindlasti uuesti.“

Rakke kultuurikeskuses üleval olnud näitusega seoses avaldasid mitmed inimesed arvamust, et selles ruumis võiks olla midagi püsivamalt Rakke lugu kajastavat. Usun, et Helmut Joonuks 100 tegi näitusetoa tee lahti ja kindlasti jõuab sinna edaspidi üles näitusi, mida õpilased heal meelel vaatama tuleks.

Suur tänu kõigile näituse koostamise kaasaaitajatele ja külastajatele ning kõigile, kes tuvastasid Rakkega seotud fotosid!

Digitalgud Rakke koolis

Helmut Joonuksi 100. sünniaastapäeva ürituste sarja mitmed sündmused on seotud Rakkega, et tuua esile Rakke kooli ja endise Rakke (koduloo) muuseumi lugu. Järgmise tegevusena toimuvad aprillikuu koolivaheajal Rakke koolis digitalgud, mille kaudu saab nähtavamaks ja kasutatavamaks muuta Rakkega seotud fotomaterjali Rakke haridusseltsi kogust ning Rakkega seotud materjali Helmut Joonuksi perekonnale kuuluvast kogust. Need materjalid võiks olla aines edasisteks (veebi)näitusteks ja õpilasuurimusteks.

Tänavune aasta toob endaga veel Helmut Joonuks 100 sündmusi, kuid nendest lähemalt juba edaspidi.

MARJU METSMAN

Väike–Maarja muuseumisõprade seltsist

Rakke raamatukogus asus tööle uus raamatukoguhoidja

13. märtsist alustas ajutiselt äraoleva töötaja asendajana Rakke raamatukogus tööd Aide Otsak.

Otsak on lõpetanud Tartu ülikooli infokorralduse eriala (raamatukogunduse suunal).

Enne Rakke raamatukoguga liitumist omandas ta väärtusliku töökogemuse Klooga rahva- kui ka kooliraamatukogus. Seal olles juhtis ta mitmeid kirjandusüritusi, õpilaste raamatuklubi ning korraldas huvitavaid näitusi.

Aidel on sügav huvi kirjanduse vastu ning ta toob kaasa oma suure lugemuse ja soovi korraldada mitmekülgsed kirjandusüritusi, viktoirine lastele, põnevaid näitusi ja palju muud.

Lugejatele soovib Aide tihedat raamatukogu külastamist ja rohkeid elamusi raamatute seltsis.

Aide Otsak. Foto: Liivi Puhk

Märka Virumaa tammesid

Viru instituut ja looduskaitse seltsi Alutaguse osakond kutsuvad selle aasta puu – tamme kohta lugusid ja fotosid saatma.

Lugude ja fotodega oodatakse andmeid Virumaa tammade ja tammikute kohta (suurus, vanus, seos rahvapärismuse või mõne tuntud isikuga, tähtpäevadel istutatud tammed jne), märkides ära ka täpsemalt asukoha. Kui kõiki andmeid ei teagi, aga tamm

ise on millegi poolest huvipakkuv, siis noor tammgi võib olla tähelepanuväärne.

Fotod ja lood avalikustatakse Viru instituudi kodulehel. Kes on saatnud materjale ajakirjale Eesti Loodus, võiks neid saata seekord ka instituudile, et täiendada ülevaadet Virumaa tammest.

Töid oodatakse 1. septembrini e-posti teel marge@viru-instituut.ee või annenurgamaa@gmail.com.

Õpetaja Jaanus Uibu kiusatused – „Katsekakk“, liblikad ja kiilid

Väike-Maarja gümnaasiumi (VMG) üheks väärtuseks on meie bioloogia ja geograafia õpetaja Jaanus Uibu, kes on koostanud VMG peamajas asuvasse Lääne-Viru värkstupa laboriprogramme ning viib läbi teadusvõistlust „Katsekakk“. Gümnasistid iseloomustavad Jaanust: „Meeldivalt tagasihoidlik ja väga tark. Temaga seostuvad liblikad!“ Tutvustame teda ka lugejatele.

HEILI TAMMUS

Väike–Maarja gümnaasium

Sa oled pärit Viljandist, hiljem tegutsenud peamiselt Tartus. Kuidas Sa siia Väike–Maarjasse tööle sattusid?

See on üsna pikk ja keeruline lugu. Teen juba ligi 20 aastat kaastööd Tartu ülikooli teaduskoolile. Aastal 2016 osalesin kauaaegse Eesti loodusteaduste olümpiaadi žürii liikmena Tartus Euroopa Liidu olümpiaadi (EUSO) läbi viimisel. Pärast EUSOt saime HTMilt loa rajada olümpiaadist ülejäänud raha eest kooliõpilastele Tartu ülikooli Chemicum'i loodusteaduste õppelabori ja luua selle jaoks sobivad programmid, võttes aluseks loodusteaduste olümpiaadi lõppvoorudes kasutatud eksperimendid. Nii saigi alguse Tartu ülikooli uurimislabor.

Mugandasime varasemaid eksperimente, et teha need huvitavaks ja jõukohasteks ka tavaõpilasele, mõne tegime ka juurde. Metoodika sai uuenduslik: esmalt tutvustame klassile huvitavat, elulist legendi, millest lähtuva probleemi lahendamiseks tegutsevad õpilaste paarid mitu tundi ehtsas laboris päris teadlaste kombel, et läbi viia füüsika, keemia- ja bioloogiakatse. Tulemused sisestatakse arvutitabelisse, et pärast teha tööst statistiline kokkuvõte, mis paljastab näiteks kuldmüntide varga või talutiigi reostaja, aga õpetab ka, kuidas sünnib usaldusväärne teaduslik teadmine.

Kogusime õpilastelt ja õpetajatelt ka tagasisidet, mis oli üle ootuste kiitev. Nii hakkas tiimis idanema unistus, et iga maakonna koolidel võiks olla oma uurimislabor. 2017. a avanes EL taotlusvoor Klass+ õppevara ühiskasutuse arendamiseks koolide vahel. Nägime selles võimalust oma unistusele tuult tiibadesse anda ja korraldasime teemakohase infopäeva paarikümnele huvilisele üle Eesti. Mitmed koolid võtsidki mõttest tuld ja said ühislabori projektile rahastuse. Meiega lõid partnerluse Väike-Maarja, Põlva ja Mustvee koolid. VMG rajas oma majja kaheksale piirkonna koolile mõeldud loodusteaduste õppelabori, Lääne-Viru värkstoa. Meie tiim käis seal igal aastal mitu korda projekti kaasatud õpetajaid koolitamas.

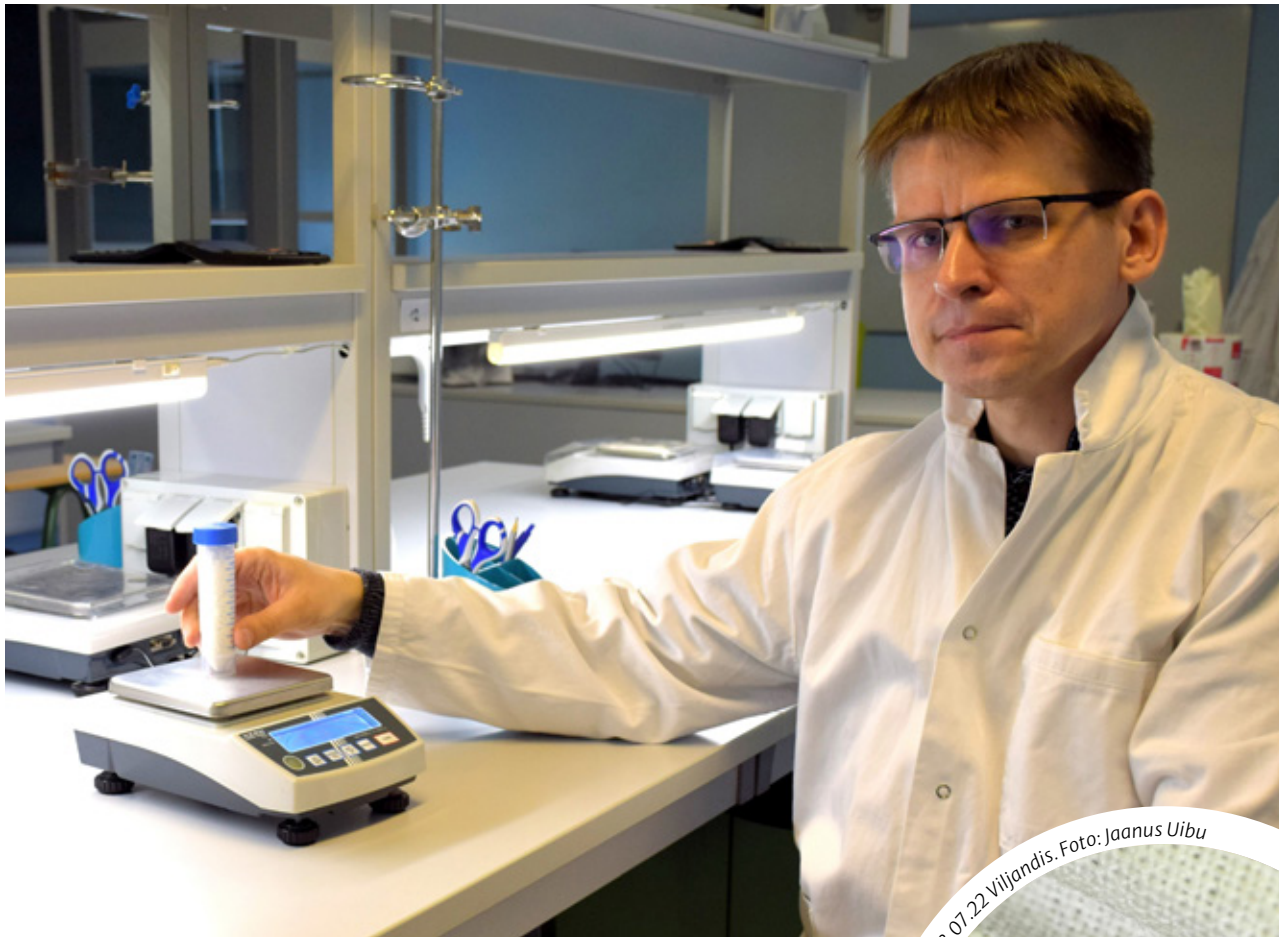
Ühel koolitusel mainis VMG direktor Marje Eelmaa, et kool otis osalise koormusega loodusainete õpetajat. Ma olen omal ajal Tartu ülikoolis omandanud põhikooli loodusteaduste õpetaja ja gümnaasiumi geograafiaõpetaja kutse, samuti magistrikraadi pedagoogikas, aga kooliõpetajana ei olnudki veel töötanud. Praegu on mul Väike-Maarjas käsil viies õppeaasta. Õpetan 9.–12. klassile geograafiat, gümnasistidele ka bioloogiat, lisaks annan valikainena loodusainete praktikumi.

Mis Su roll praegu uurimislaboris on?

Minu roll seal on kaheksagune. Aegajalt osalen uute õppeprogrammide väljaarendamisel ning kui toimub õppetöö, siis juhendan õpilasi ja viin koolidele programme läbi. Näiteks praegu teeme linna tellimisel Tartu koolidele „Keskkonnalarorit“. Sellele lisanduvad ka mitmed muud TÜ teaduskooliga seotud tegemised.

Kuidas oled seotud Väike-Maarjas Lääne-Viru värkstoaga?

Värkstoaga sain seotuks veel enne õpetajaametisse asumist. Aitasin koos Tartu tiimiga arendada värkstoa uusi õppeprogramme ja tegime nendega seotud metoodilisi koolitusi kaheksa projektikooli õpetajatele. Viis aastat kestnud projekti raames võeti värkstos käiku tosin loodusteaduslikku programmi, mis kaasavad õpilasi põhikooli II astmest gümnaasiumini. Osa neist põhinesid uurimislabori programmidel, teised olid päris uued. Kõik projektikoolid said võimaluse programmides oma klassidega osaleda. Õpilasi juhendab värkstos peamiselt nende oma õpetaja, aga väga suur roll on ka õpetajakogemusega laborant

Jaanus Uibu koostab värkstupa laboriprogramme ja viib läbi teadusvõistlust „Katsekakk“. Foto: Heili Tammus

Tiiu Maranil. Eks minagi olen oma õpilastega need programmid läbi teinud. Lisaks toimub värkstos minu juhendamisel VMG gümnasistide vabaaine-na loodusainete praktikum.

Veel üks oluline värkstoaga seotud ettevõtmine, milles algusest peale osalen, on Lääne-Viru koolide teadusvõistlus „Katsekakk“. Seal panevad koolide tiimid end proovile loodusteaduslike eksperimentide sooritamises. Alustasime selle Eestis uudse ettevõtmisega Klass+ projekti raames juba aastal 2019. Esialgu põhines „Katsekaku“ sisu projektikoolide viimase aasta vältel läbitud värkstoa programmidel. Projekt on nüüd lõppenud, aga teadusvõistlus läheb edasi. Juba 11. aprillil tuleb kuues „Katsekakk“, kus kesken-dume energeetika teemadele. Tänavu on teistsiti see, et kolmeliikmelise põhikooliõpilaste tiimi saavad välja panna kõik Lääne-Viru koolid. Lisaks katsetamisele tuleb võistkondadel lahendada ka teooriaülesandeid ning näidata häid koostööoskusi, et kõik õigeks ajaks tehtud saaks. „Katsekaku“ legendid, katsed ja võistlusülesanded töötab välja uurimislabori tiim, arendustöö on praegu Tartus täies hoos.

Mis on meie värkstoa väärtus?

Põhiline on võimalus selle kaudu rikastada piirkonna koolide tavalist klassiõpet. Väiksematel koolidel napib üldjuhul võimalusi loodusteaduste praktikalisteks töödeks. Sageli polegi koolis loodusteaduste laborit. Aga nii ei saa õpilased piisavalt arendada loodusteadustega seotud praktilisi oskusi. Liialt teooriakeskne õpe võib närutada huvi loodusteaduste vastu. Samas vajame ju uusi teadlasi ja insenere!

Loomulikult on värkstuba väärtuseks ka Väike-Maarja gümnaasiumile endale, võimaldades muuta õppetööd praktilisemaks.

Millest unistad seoses värkstoaga?

Värkstuba võiks tulevikuski olla piirkonna koolide ühine uurimislabor, kus koolid saaksid käia tegemas õppekava toetavaid praktilisi töid.

Lisaks unistan, et oleme uurimislabori ja värkstoaga teenäitajateks ning kunagi on Eestis uurimislaborite võrgustik, kus iga kool saab osaleda spetsiaalsetes loimitud programmides või ka lihtsalt teha oma klassiga laboris vajalikke ainealaseid praktikume.

Oleks tore, kui värkstuba leiaks palju rohkem kasutusi! Paraku on teistel koolidel raske leida raha selle külasta-

miseks. Lahenduseks võiks olla HTMi riiklik rahastus piirkonnakoolidele, et katta vähemalt transpordikulu ja osaliselt ka läbiviimise kulu, laborandi töötasu. Uurimislabori tiimiga oleme käinud seda ideed ka HTMis tutvustamas, tagasiside oli positiivne, aga esialgu jääb teostus raha taha.

Kõik, kes Sind tunnevad, teavad Su suurt huvi liblikate vastu. Mis värk nende liblikatega siis on?

Minu liblikahuvi oli vaatamata loodusainete õpetajaks õppimisele üsna leige aastani 2005, mil sain esimese digikaamera ja selgus, et sellega sai teha väga huvitavaid pilte väikestest olen-ditest. Algul pildistasin igasuguseid pisielukaid, aga hiljem jäin peamiselt liblikate ja kiilide juurde. Pildistatud liigid tuli ka ära määrata, nii soetasin kirjandust ja teadmisi vaikselt lisandus. Hakkasin suhtlema ka teiste huvilistega. Oli vist aasta 2016, kui avastas, et Facebookis tegutsevad mitmesugused putukahuviliste fotogrupid: „Eesti liblikad“, „Eestimaa kiilid“, „Putukad“ jt. Liblikagrupperi oli koondunud hulk agaraid liblikate pildistamisest huvitatud amatööre ja ka kutselisi lepidoptero-looge, sealhulgas soomlasi, kellest oli suur abi liikide määramisel. Soomes on aktiivseid huvilisi märksa enam kui meil. Tutvusin grupi aktiiviga ja asusime ühiseid liblikapüügiüritusi tegema. Kord aastas korraldame kusagil Eestis ka suurema kokkutuleku, kuhu on kutsutud ka üks või kaks kutselist liblikateadlast. Lisaks liblikateemalistele aruteludele teeme seal fotojahti nii päeval kui ka öösel spetsiaalse telgi ja peibutuslambiga. Pean lisama, et „liblikahullud“ on vastupidiselt esialgsetele kahtlustele inimestena väga toredad, olen nende seast mitmeid uusi sõpru leidnud.

Täna on Facebooki liblikagrupid üle viietuhande liikme. Julgen öelda, et oleme suutnud Eesti inimeste huvi liblikate vastu kasvatada.

Minu liblikahuvi on arenenud nii kaugele, et aastas saab pildistatud, määratud ning albumisse ja vaatustabelisse kantud enam kui tuhat liiki liblikaid. Käin neid fotokaamera, telgi ja akul töötava lambiga „jahtimas“ mitmel pool Eestis. Unistuseks on teha valguspüüki ekvatoriaalses vihmametsas, kus elurikkus on ülisuur ja leidub täiesti imepäraseid liike.

Amatööride kogutud leiandmed on abiks ka kutselistele liblikateadlastele, aidates kaardistada Eesti liikide levikut

ja selle muutuseid. See on oluline, sest kliimamuutuste tõttu tuleb meie praegu lõuna poolt liike kiiresti juurde, aga mõned põhjapoolsed liigid hakkavad ära kaduma. Lepidopteroloogide selts annab välja ajakirja Lepinfo ning iga kümne aasta tagant Eesti liblikate kataloogi, kuhu üritame ka oma panust anda.

See on oluline, sest kliimamuutuste tõttu tuleb meie praegu lõuna poolt liike kiiresti juurde, aga mõned põhjapoolsed liigid hakkavad ära kaduma. Lepidopteroloogide selts annab välja ajakirja Lepinfo ning iga kümne aasta tagant Eesti liblikate kataloogi, kuhu üritame ka oma panust anda.

See on oluline, sest kliimamuutuste tõttu tuleb meie praegu lõuna poolt liike kiiresti juurde, aga mõned põhjapoolsed liigid hakkavad ära kaduma. Lepidopteroloogide selts annab välja ajakirja Lepinfo ning iga kümne aasta tagant Eesti liblikate kataloogi, kuhu üritame ka oma panust anda.

Sa oled avastanud ka uued liigid? Kuidas seis praegu Eestis liblikate ja kiilidega on?

Päris uue liigi avastamine on tänapäeval Euroopas keeruline, aga Eesti faunale uusi liike olen paar tükki avastanud küll: ühe kiili ja ühe liblika.

2010. a juulis jõudis kuumade lõunatuultega Põhja-Euroopasse mitmesuguseid huvitavaid lõunapoolseid liike. Palaval keskpäeval Viljandimaal Raudna jõe luhal uidates märkas, et nevat kiili, kes hiljem sai eestikeelseks nimeks võõt-loigukiil. Teda lendamas nähes kahtlustasin endal kuumarabandust, sest see väheldane punast tooni kiil näeb oma vöödiiliste tiibade tõttu väga eksootiline välja. Täna on võõt-loigukiil Eestis teada juba mitu püsilupaika. Eesti kiililiikide nimistu on viimase mõnekümne aastaga kasvanud ligi viiendiku võrra, päris mitme liigi puhul olen olnud üks esimesi leidjaid.

Liblikaliikide leidmisega on mul keeruline, sest teen püüki peamiselt Viljandi ja Tartu kandis, aga uued liigid ilmutavad end tavaliselt Eesti lää-

nesaartel või lõunaservas. Siiski, 2022. aasta suvel tuli mu Viljandi vanematekodu aias valgusele üks hall mustade tähnidega koi, keda ei osanud kohe ära määrata. Hiljem näitsin pilti soomlasest pisiliblikate spetsialistile Harri Jalavale, kes ta kohe ära tundis – Lõuna-Soomes on see liik ammu olemas, küllap oli Eestis ka, aga meil pisiliblikate tundjaid napib. Eestikeelne nimi sellel mähiskoilasel puudub, ladina keeles on ta Teleiodes vulgellus, lõuna pool tavaline liik. Röövik sööb tal erinevaid puid ja põõsaid.

Eesti looduses toimuvad kliima soojenemise tõttu praegu kiired muutused. Päevaliblikaid on Eestis püsielanikena umbes sada liiki, liblikalisi kokku üle 2400, enamus neist pisikesed ja raskesti märgatavad. Eesti liblikaliikide arv kasvab iga aastaga. Kindlasti teatakse, et hiljuti jõudis lõuna poolt Eestisse uue imetajaliigina šaakal, aiapidajad on hästi kursis vöörliigina taimeistikutega Eestisse toodud ja viimase aja mahedate talvede tõttu Eestis jõudsalt signinud Lusitaania teetoe-ga. Liblikate seas on ka mõned, keda inimene on teistelt mandritelt sisse toonud, näiteks hobukastani-keeruko-i, kes meie hobukastanipuud suve teiseks pooleks koledaks muudab.

Aga enamasti jõuavad uued liigid Eestisse ise lõuna poolt kliima soojenemise kaasabil. Eesti lepidopteroloogide selts valis tänavuseks aasta liblikaks kirju-tumesilmiku, kes leiti Eestist vähem kui kümme aastat tagasi, aga on nüüd Lõuna-Eestis juba päris tavaline.

Lääne-Euroopas on täheldatud paljude liikide arvukuse langust, aga Eestis on lood märksa paremad, eks meil on säilinud ka rohkem loodusmaastikku. Mõnele liigile on küll probleemiks vanade metsade kiire raumine, teistest küljest raiesmikul on paljudele liblikatele ja teistelegi putukatele heaks elupaik-gaks.

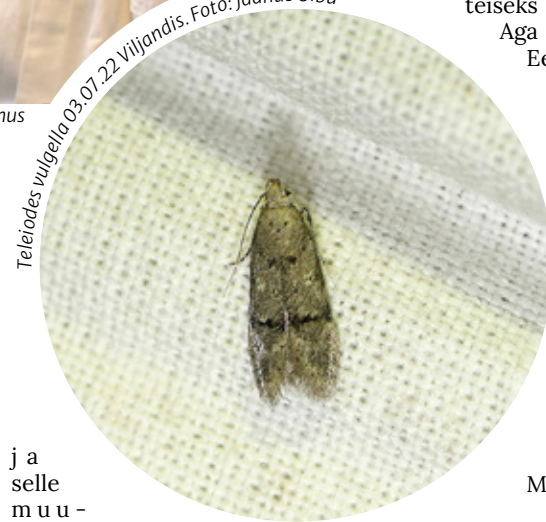
Samas on Eestis kadumas osa põhjapoolseid taigavööndi liike, kes eelistanud külmade talve. Väga tuntud liike nende hulgas küll ei ole.

Kui palju praegu, märtsi lõpul on meie ümber liblikaid ja kiile lendamas?

Küllap on kõik kuulnud, et varakevadel esimesena nähtav kirju liblikas toob kirju suve, kollane liblikas aga kuldse suve. Kirjusid päevaliblikaid, kes valmikuna talvituda jäävad, on Eestis tegelikult lausa viis liiki: koerliblikas, valgetähn- ja kollatähn-paju-liblikas, väike-kärbitiib ja leinaliblikas, kollaseid küll vaid üks – lapsuliblikas. Pääkselised kevadilmad meelitavad nad peidukohtadest välja. Praegu on juba liikvel ka mitukümmend liiki öiseid lendajaid, nii suuri kui ka pisikesi, huvilised saavad neid kohale meelitada lambi ja lina abil.

Kiilide valik on praegu veel ka-sin, sest Eesti mandriosas leidub vaid üks väikest kasvu liik, ida-pronks-körsik, kes talve valmikuna veedab ja varakevadel lendama asub. Ülejäänud kiilide vastsed tulevad vee-kogudest välja ja hakkavad kooruma maikuus.

Teleiodes vulgella 03.07.22 Viljandis. Foto: Jaanus Uibu

Erko Elmik leiab, et on õpilasi, kellele on suure kooli õpikeskkond raskesti talutav ja nad vajavad turvalisemat keskkonda ning individuaalsemat lähenemist. Foto: Kristel Kitsing

Mõisakooli õpetaja Erko Elmik: väikekoolid peaks nagu suitsusaunad UNESCO nimistusse kandma

Kiltsi mõisakooli õpetaja Erko Elmik (40) ütleb Eestis toimuva haridusvõrgu korrastamise tuhinas, et väikekoolid on väärtus, mida peab hoidma, sest seal saab iga õpilane individuaalset tähelepanu ning õpetajad on pühendunud nende arengule.

KRISTEL KITSING
toimetaja

Möödunud aasta septembris asus Erko õpetajatöö kõrvalt õppima Tallinna ülikooli. Jutustame tema isiklikust teest õpetajaks kasvamisest alates esimestest kaalutlustest kuni otsuse langetamiseni.

Kogemusest inspireeritud valik

Erko tee matemaatikaõpetajaks algas kutsekoolis. „Kui keegi oleks mulle tol ajal öelnud, et ma hakkun kunagi matemaatikat õpetama, oleksin arvanud, et ta on hull või tal on mingi probleem,“ meenutas ta naerdes. „Kuni kutsekoolini oli matemaatika minu jaoks vaid kaks või haletsusega õpetajalt antud kolm.“

Ent kõik muutus, kui Erko hakkas kutsekoolis õppides matemaatikast aru saama. „See oli justkui äkiline avastus, et ma-

temaatika ongi tegelikult loogiline ja lihtne,“ jagas ta. „Ma mõistsin, et loomulikult võin ma seda ka õpetada.“

Isiklik kogemus on see, mis on mõjutanud tema lähenemist õpetamisele. „Mõtlesin selle peale, kuidas mind õpetati ja kuidas ma aru ei saanud ning see innustas mind leidma uut viisi õpetamiseks,“ selgitas ta. „Ma seostan oma õpetamisstiili sellega, kuidas ma ise tahaksin asju õppida.“

Küsimusele, kas ta on pidanud pettuma oma õpetajaametis, vastas Erko kindlalt eitavalt. „Ma ei ole pidanud pettuma,“ ütles ta. „Küll aga olen ma mõistnud, et klassiruumis on suuremad erinevused, kui ma alguses arvasin.“ Ta tunnistas, et väikeklassis õpetamine toob kaasa väljakutseid erinevate õpilaste individuaalseks toetamiseks. „Peame mõtlema iga õpilase vaja-

dustele ja leidma viisi, kuidas kõik saaksid uuest teemast aru,“ rääkis Erko. „See võib tähendada asjade seletamist mitmes erinevas võtmes.“

Tahe olla parem õpetaja

Erko jaoks pole õpetamine lihtsalt amet, vaid missioon. Ta võrdles seda kogemusega, mille sai kaitseväes, kus ta samuti õpetas. „Nähes õpilaste silma-des sära ja nende edusamme, olgu see siis kontrolltöös või suurõppusel, on minu jaoks suurim motivaator,“ selgitas Erko.

Aga samamoodi nagu sõjaväelased, kes on kogenud erinevaid etappe enne kõrgematele ametikohtadele tõusmist, on ka õpetajana oluline kogeda erinevaid tasandeid ja etappe.

Küsimusele, miks ta otsustas kooli kõrgharidust omandama minna, vastab Erko, et aastane tööleping ei paku piisavat kindlustunnet tuleviku osas ning õppimine oli talle oluline nii teadmiste pagasi täiendamise kui ka õpetamisoskuste parandamise seisukohast. Ta soovis saada aru asjadest, millest ta praegu veel aru ei saa ning enast õpetajana arendada.

Erko rõhutas, et õppimine annab talle vajaliku teadmiste pagasi ning õpetab, kuidas õpilastega paremini käituda

ja neid mõista. Ta tõi esile kogemuse üliõpilasena, mis kasvatab teda paremaks. „Kui tund on igav, tahadki tegeleda millegi muuga,“ selgitas Erko. „Seetõttu analüüsin pidevalt oma õpilaste käitumist ja reaktsioone ning mõtlen, kuidas saaksin olla ise parem õpetaja.“ Ta usub, et selline eneseanalüüs ja pidev areng on olulised osad õpetaja rollis.

Minu jaoks on ülikool midagi enam kui lihtsalt haridusasutus,“ ütles Erko. „See on võimalus õppida hästi õpetama ning samal ajal avastada uusi teadmisi ja kogemusi, mis on justkui suvine puhkus või reis eemale igapäevasest rutiinist.“

Kuulates Erko kogemusi, avab ta pildi ülikooli kursusekaaslaste mitmekesisusest. „Meie seltskond on väga erinev,“ ütles ta. „Alates noortest kuni vanemateni ja erinevatelt elualadelt. See mitmekesisus on õpetajaks õppimise juures väga äge.“

Erko rõhutas, et ülikool on väga vastutulelik töötavatele õpetajatele. „Neil on arusaam, et meil pole nii palju aega,“ selgitas ta. Ka tööandja on vastutulelik ja oma tunnid saab ta sessioonõppe ajal kenasti ära jagada. Erko usub, et selline vastastikune tugi ja mõistmine teeb töö kõrvalt koolis käimise

palju lihtsamaks ja meeldivamaks kogemuseks.

Õpetajatöö võtab energiat, aga annab ka tagasi

Kuigi õpetajatöö võib olla emotsionaalselt raske ja nõuda pingutust, siis Erko rõhutas, et talle meeldib see energia, mida õpetajana õpilastelt vastu saab. Ta võrdleb seda teiste töödega, mida ta varem on teinud ja märgib, et õpetajana tunneb ta end energilisemana ning saab ka õpilastelt palju energiat tagasi. „Töötades autotehnikuna polnud mul sellist tunnet,“ sedastas ta. „Õpetajana tunnen, et saan pidevalt uut energiat nii lastelt kui ka ümbritsevast keskkonnast.“ See vastastikune energiovahetus on üks põhjustest, miks talle meeldib õpetaja olla ning see motiveerib teda igapäevaselt oma tööd tegema.

Samas mõistab ta hästi ka neid õpetajaid, kes võivad stressi ja läbipõlemisega silmitsi seista, kuid tänab õnne, et tema koormus on suhteliselt väike ning ta suudab oma tööd tasakaalus hoida ja tunnid kenasti ette valmistada.

Mõisakool – ideaalne keskkond õpetamiseks ja õppimiseks

Õpetamiseks valis Erko just Kiltsi mõisakooli. „Mulle meeldis juba selle valiku tegemisel, et see on väike kool,“ ütles ta. „See koolikultuur, mis siin valitseb, sobib mulle ideaalselt.“

Ta kiitis vaba suhtlemist kolleegide ning õpilastega. „Ei ole väga kindlaid raamistikke, mis võimaldab mul end vabalt väljendada ja oma õpetamisstiili rakendada,“ selgitab Erko. „See oli üks kindel asi, mis mind mõisakooli juures köitis.“ Lisaks mainis Erko koolimaja ajalugu ja ilu.

Erko avas oma seisukohta väikekoolis õppimise väärtusest ka isana, kelle laps käib samuti mõisakoolis. „Väikekoolis õppimisel on hindamatu väärtus,“ rõhutas ta ja võrdles omaenda kogemust suure kooli õpilasena, kus klassis oli 30 õpilast. Lihtne oli selles massis jääda tähelepanuta. „Olin keskmine hall osa,“ meenutas Erko. „See oli varjus olemiseks ideaalne, kuid samas ei toetanud see minu arengut. Õpetajal ei olnud võimalust pöörata piisavalt tähelepanu iga üksiku õpilase vajadustele.“

Ta selgitas, et väikekoolis on suhtumine õpilastesse hoopis teistsugune. „Siin saavad õpetajad läheneda igale õpilasele individuaalselt,“ rääkis Erko. „See võimaldab anda igale lapsele vajalikku tuge ja tähelepanu, mis omakorda soodustab nende arengut.“

Väikekoolil peab olema oma Nokia

Mitmeid Eesti väikekooli otavadi ümberkorraldused. Erko rõhutas aga nende olulisust ning vajadust neid toetada

ja hoida. Ta võrdleb väikekooli suitsusaunadega, väljendades soovi neid UNESCO kaitse alla panna, et neid ei puudutaks enam sulgemine või lammutamine.

„Iga väike kool Eestis peab leidma endale oma Nokia,“ ütles ta. „Meie koolil on see Nokia, mis aitab meil end säilitada.“

Erko selgitas, et nende kooli võimekus VPT-de (varjupaiga taotlejate) protsendi osas on muljetavaldav ning nad suudavad nendega edukalt toime tulla. Ta mainib ka tugivõrgustikku, mis aitab neil erinevate õpilaste vajadusi täita, olgu selleks siis eripedagoog, sotsiaalpedagoog või teised tugispetsialistid.

„Väikekoolid on olulised kogukonna kooshoidjad,“ rõhutas veel Erko. Ta näeb väikekoolide rolli mitte ainult hariduse pakkumisel, vaid ka kogukonna elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse tagamisel.

Erko kirjeldas Kiltsi kooli võlusid, tuues esile selle ainulaadse õpikeskkonna. „See on midagi sellist, mida me ei saa võrrelda mõne linnakooliga, kus ümberringi on asfalt ja betoon,“ selgitas ta. Näiteks on neil võimalus viia loodusõpetuse õppetund väljas mõisapargis. „Me saame uurida taimi ja linde, minna tiigi äärde, vaadelda vetikaid, samblikke, puid ja põõsaid,“ loetles õpetaja võimalust kasutada kõike seda, mis kooli ümber on. Pole otseselt vajadust korraldada ekskursioone või õppekäike kuskile mujale.

See looduslähedane õpikeskkond loob Erko sõnul ka erilise peretunde. „See on suur pluss ning tekitab siin koolis tõelise kogukonna,“ järeldas ta.

Valitud teele püsima jäämine

Õpetajaamet on väärt, et see endale valida, arvas Erko. Õpetajaks võib saada lapsepõlveunistusest pärit kindla veendumuse tõttu, samas võib õpetajaks olemise teekond alata täiesti juhuslikult, nagu tema puhul. Mõlemal juhul ei ole kõige olulisem algus, vaid valitud teele püsima jäämine. Kuni püsis Kiltsi kool, soovib ta kindlasti seal õpetajana jätkata ja innustab õpetajaks õppima.

Erko Elmik

Lõpetanud Türi tehnikaja- ja maamajanduskooli 2003.

Lõpetanud kaitseväge Võru lahingukooli vane-mallohvitserina 2006.

Õpib Tallinna ülikoolis klassiõpetajaks.

Kiltsi mõisakoolis töötab alates 25. augustist 2022.

Õpetab 4.–9. klassis tööõpetust ja 5. klassile matemaatikat.

On 5. klassi juhataja.

Kiltsi mõisakoolis on erakordne õpikeskkond, kooliümbruse korrastamine on kogu koolipere aktsioon. Foto: Taavi Luik

Kiltsi mõis asub Liivaküla külas Väike–Maarja vallas ning on Lääne–Virumaal üks suurejoonelisemaid ja omapärasemaid. Foto: Ain Liiva

Emakeelepäeva tähistati muinasjuttude ja pärimusmuusikaga

Emakeelepäev on tähtpäev, mida tähistatakse 14. märtsil. See on luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaasta-päev ning alates 1996. aastast on see riiklik tähtpäev, mil toimub palju sündmusi üle riigi, nii ka Kiltsi mõisakoolis.

Nooremas astmes toimus viktoriin eesti keelest, vanemas astmes tutvusime Kristjan Jaak Petersoni elu ja loominguga ning vastasime kuldvillaku küsimustele keelest ja kirjandusest. 8. klass aga kirjutas essee „Kuidas hoian emakeelt?“.

Selgus, et noored tunnevad muret eesti keele allajäämise pärast inglise keelele ja üheks ettepanekuks, kuidas meie emakeelt hoida, pakuti välja, et tunduvalt rohkem võiks lugeda muinasjutte, sest muinasjuttude jutustamine on olnud ajast aega oluline osa Eesti kultuurist ning see on üks viis, kuidas säilitada emakeelt. Just nagu vastuseks noortele, käisidki meil sel päeval külas jutustajad Piret Päär ja rahvamuusik Kulno Malva. Piret Päär luges muinasjutte ja Kulno Malva tutvustas ning mängis erinevaid rahvapille. Vahetu ja sooja esinemisega haarasid nad meid oma juttude ja muusika lummusesse ning tund aega möödus kui silmapilk. Nii sai emakeelepäeva tähistamine muinasjuttude ja pärimusmuusikaga toredaks stardiks päevale ning tuletas ka meelde, kui oluline on hoida elus igapäevaselt meie keelt ja kultuuri.

Täname taas kultuurkapitali, kelle toetus oli suureks abiks meie emakeelepäeva kordaminekule.

MARIKA JÄRVET
Kiltsi mõisakool

Piret Päär luges emakeelepäeval muinasjutte ja Kulno Malva tutvustas ning mängis erinevaid rahvapille. Foto: Jaana Niroda

Katselendudel osales erinevatel põhimõtetel tehtud Kuu-maandureid. Foto: Merje Leemets

Õpilased katsetasid prototüüpe

Reaalainete päev toimus sel aastal Kiltsi mõisakoolis 12. märtsil. Hommikul saali kogunedes ei teadnud 5.–9. klassi õpilased, mis neid ees ootab. Kõikidel klassidel oli väga tähtis ülesanne välja mõelda prototüüp Kuu-maandurile, mis viiks ohutult ja võimalikult täpselt *egg-naud*i kuupinnale. Selleks said nad kasutada erinevaid vahendeid: õhupallid, jäätisepulgad, teip, papp jne. *Egg-naut*i-deks olid toored munad.

Rühmad töötasid väga usinalt ning käidi välja mitmeid erinevaid mõtteid ja plaane. Väike eelis oli nendel, kes olid kunagi osalenud Rakett69 teaduslaagris. Kõige kiiremini said valmis oma Kuu-maanduri 7. klassi poisid, kes olid valmis seda kohe ka testima. Esimene proovilend õnnestus suurepäraselt ja ka väga täpselt. Katselendudel osales erinevatel põhimõtetel tehtud Kuu-maandureid, kuid paraku mõned neist ei pidanud vastu kõrget kukkumist ning sõiduvahendid koos *egg-naud*i-ga rändasid hoopiski prügikasti.

Kõrvalt vaadates tundus, et õpilased lahendasid ülesandeid põnevusega ning tore oli vaadata ka klasside omavahelist koostööd. Aitäh õpetaja Alisile, kes põnevalt ülesanded koostas ning aitäh ka kaaskohtunikele Erkole, Larissale ja Merjele, kes jälgisid rühmade tööd ning kuu-kulguurite katselendude vastavust reeglitele.

KATI KÜMNİK
Kiltsi mõisakool

Kaja kajastab

Märtsikuu alguseks oli lumi enamasti ära sulanud, rändlinnud hakkasid vaikselt saabuma, sarapuu õitses ja iga lollgi pidi aru saama, et talvega on selleks korraks lõpp. Kuna kevadpäikesel on alatu komme kõik talvel kogunenud tolm ja mustus ha lastamatult silmapaistvaks muuta, alustasime kevadkuu esimest päeva koristamise koolitusega kokkadele, õpetaja abidele, koristajatele ja juhtkonnale. Koolitusele kaasasime ka Simuna rahvamaja ja noortekeskuse inimesi. Ikka selleks, et koostegemises ja -olemises peitub jõud. Õppisime, kuidas kiirelt ja tõhusalt ruumid puhtaks saada. Huvasti talvine mustus! Simuna tervitab kevadet puhtusest klantsivate hoonetega!

5. märtsil toimus järjekordne Väike-Maarja valla koolide õpilasesinduste juhatuste koostööne kohtumine Rakke koolis. Samal päeval kirjutasid Rakveres võistu kirjandeid Gete-Anett Nigul, Anni Maria Tarkus ja Heleri Pent.

7. märtsil käis Simuna rahvamajas Tallinna lasteteater Lepatriinu etendusega „Peremees ja sulane“. Õpetlik ja vahva etendus, mis meeldis nii lasteaialastele kui esimesele kooliastmele.

Samal päeval toimunud Lääne-Virumaa U10 ja U12 talvistel mitmevõistluse meistrivõistlustel kergetõustikus saavutasid meie kooli õpilased järgmised tulemused: Taavi Kiitsak 3. koht, Karmen Nõmmiste 4. koht, Mariie Kull 4. koht, Teele Kiitsak 4. koht, Rauno Alber 6. koht ja Eliise Hiitamm 6. koht.

8. märtsil esitasid 1.–4. klasside õpilased luuletusi loomadest. Samal päeval oli Kiisude rühmal muinasjutunädala raames stiilipäev.

11.–22. märtsini viibis programmi VeniVidiVici raames meil vahetusõpilane Kuressaare Nooruse koolist. Anelle Eliise on 8. klassi õpilane, kelle juured asuvad Simunas. Kuuldes võimalusest Simuna kooli vahetusõpilaseks tulla, haaras ta sellest rõõmuga kinni ega kahetsenud sugugi. Tütarlaps tõi välja, et meie koolis on väga sõbralikud õpetajad ja neil on alati laste jaoks aega.

11. märtsil toimus 5. klasside vahetus Rakke ja Simuna koolide vahel. Oli jälle üks eluliste õppetundide päev.

12. märtsil osales meie kooli 5. klassi esindusmeeskond koosseisus Heidi Beljaev, Kertu Kaasik, Melissa Kokkar, Merilin Peetso ja Berit Rõngas 5. klassi õpioskuste talgupäeva maakondlikus voorus.

13. märtsil külastasid 3.–5. klasside õpilased Tartus Ahhaa teaduskust. Oli palju uudistamist ja katsetamist.

Emakeelepäevaks pidi iga klass lavastama ühe eesti kirjaniku luuletuse. Olid toredad lavastused. Kummardus sündmuse korraldajatele.

Simuna kooli õpilased tervisekonverentsil. Fotokollaaž: Triinu Pohlak

jale 8. klassile! Hoiame kõik oma kaunist emakeelt!

18. märtsil käisid Väike-Maarja gümnaasiumi esindajad meie kooli 9. klassile tutvustamas oma kooli vastuvõtutingimusi. Kindlasti mõne õpilasega kohtutakse taas uuel õppeaastal.

19. märtsil toimunud TV 10 olümpiastarti Lääne-Viru III etapil saavutas Aliise Kull 3. koha kõrgushüppes ja 7. koha kaukushüppes. Kert Karm saavutas 4. koha kuulitõukes ja 5. koha kõrgushüppes.

Samal päeval toimus Kiltsi mõisakoolis Väike-Maarja valla algklasside luulekonkurss, kus esitati loomariigi teemalisi luuletusi. Eliise Hiitamm saavutas 2. klasside arvestuses III koha, Mariie Kull sai eripreemia. Tublilt esindasid meie kooli veel Robin Kolpakov, Angelina Ojamäe, Adeele Viiksaar, Karmen Nõmmiste, Meribel Raudsepp, Mia Liseth Toots ja Elly Britt Vilkes.

20. märtsil sõitis Simuna kooli III kooliaste Laekvere rahvamaja kuulama mida on öelda kirjanikul, sotsiaalmeediavõrgustiku „Mehed vägivalla vastu“ rajajal, Senna lipusüsteemi koolitajal ning seksuaalkuritegude alase teadlikkuse tõstmise ellu kutsunud mitmetulundusühingu Julge Rääkida asutajal Sass Hennol. Ja öelda oli tal palju. Kohe kolme tunni jagu huvitavat ja kasulikku juttu, mida

noored huviga kuulasid.

21. märtsil väisasid Simuna kooli kaheksandikud ja üheksandikud Väike-Maarja gümnaasiumis toimunud tervisekonverentsi. Põnevad ja kasulikku kuulamist pakkusid Rita Rätsepp, Ott Kiivikas ja Epp Kärsin.

22. märtsil toimus Rakveres käsitöö ja kodunduse piirkondlik olümpiaad. Kodunduse voorus osales 8. klassi õpilane Caroliina Mattisen, kes saavutas 5. koha. Caroliinat juhendas õp Jaana Palmisto. Samal päeval sai koolimajas maiustada 2. klassi kohvikus pakutava hea ja paremaga.

Õhtul oli rahvamajas pidu, kus sai vaadata näidendit O. Lutsu „Kalevi kojutulek“ ja keerutada jalga Simuna kapelli saatel. Näitemängus astusid üles meie kooli kaks õpetajat ning kohvi ja suupisteid peolauale pakkusid 5. klassi ettevõtlikud õpilased.

Ajaloo olümpiaadi piirkonnavoorul esindas Simuna kooli väga edukalt Joosep Viiksaar, kes saavutas Lääne-Virumaal 8. klasside arvestuses esimese koha. Joosep Viiksaar pääses edasi ka ajaloo olümpiaadi lõppvooru, mis toimus 23. märtsil Tartus. Tublilt esines ka Heleri Pent, kes saavutas Lääne-Virumaal 7. klasside arvestuses 12. koha. Õpilasi juhendas õp Susanna Kiitsak.

25. märtsil külastas Simuna kooli koos oma võttemeeskonnaga

spordireporter Anu Säärits. Ta tundis huvi selle kooli vastu, kust tulevad need tublid ja toredad õpilased, kes TV 10 olümpiastardis osalevad ja suurepäraseid tulemusi saavutavad.

27. märtsil osalesid piirkondlikul bioloogiaolümpiaadil Mariliis Pärn 6. klassist (IV koht), Heleri Pent 7. klassist (XII koht), Joosep Viiksaar 8. klassist (I koht) ja Ita Lota Maasik 9. klassist (II koht). Õpilasi juhendas väsimatu õpetaja Elle Alber.

Samal päeval nautis 8. klass Eesti noorsooteatris etendust „Miks me varastasime auto?“ ning osales töötoas „Sõnast objektini“, kus õpiti, kuidas visualiseerida teksti. Meie õpilased etendasid ilma sõnadeta A. H. Tamssaare lavastust „Poiss ja liblik“.

28. märtsil toimus järjekordne liikumisvahetund. Kuna tulemas olid munadepühad, otsiti seekord koolimajast ja kooli territooriumilt sinna peidetud „kuldmuta“.

Märtsikuu asus Simuna raamatukogu hoidma uus inimene, Kadi Prants. Terve märtsikuu jooksul tegid meie kooli ja lasteaiaklasside temaga tutvust, külastades klasside ja rühmade kaupa raamatukogu. Simuna kool soovib talle palju rõõmsameelseid lugejaid!

KAJA PÖLDMAA
Simuna kooli direktor

Luulevõistlus viis luuleradadele

Kiltsi mõisakoolis toimus 19. märtsil etlevõistlus, mille teemaks oli loomariik. Laste juhendajad olid leidnud palju põnevaid luuletusi.

Kiltsi olid tulnud kõik Väike-Maarja valla koolid. Elevust jätkuks terveks hommikupoolikuks. Rõõm oli kuulata elavaid ja väga ilmekalt esitatud esinemisi ning näha õpilaste suuri püüdlusi anda endast tõesti parim.

Pärast meeleolukat etlemist tegi žürii otsuse ja jagas välja suurel hulgal toredaid lasteraamatuid.

Hinnatud said tublid ja veidi veel tublimad. Päev oli töökas ja meeleolu kõigil ülev.

Kiltsi mõisakooli esindasid Joosep Tomson, Alexandra Õunapuu, Dei-vid Kašuba, Aileen Loss, Alyssa Sylä, Aleksandra Tšurbakova, Brigitta Arolepp ja Daniel Kašuba.

Lapsed olid tublid ja luuletused kaunid. Suured tänud kõigile, kes kaasanud olid. Kohtumiseni järgmisel aastal!

MARGIT KILGI
Kiltsi mõisakool

Algklasside luulevõistlusel kõlas elavaid ja väga ilmekalt esitatud luuletusi. Foto: Kristel Kitsing

Väike-Maarjas leidis noortele aset nimekate esinejatega tervisekonverents

21. märtsil toimus Väike-Maarja gümnaasiumis maakonna 8.–12. klassi noortele suunatud Lääne-Virumaa noorte tervisekonverents, mille eesmärgiks oli suunata õpilasi teadlikult mõtlema enda tervisekäitumisest ja tõsta fookusesse noorte tervise teemad. Konverentsil kohtusid noortega oma valdkonna tõelised arvamusi liidrid: Epp Kärstin, Ott Kiivikas, Rita Rätsepp. Päeva avas sotsiaalministeeriumi esindaja.

HEILI TAMMUS

Väike-Maarja gümnaasium

Mõned ettekannetes kõlanud mõtted:

Ott Kiivikas:

- Uni konkureerib infoga (näiteks telefoni ja televisiooniga), aga infovoog ei lõppe kunagi.
- Tänapäeval toituvad inimesed sageli nagu sünnipäeval. Pidades „sünnipäeva“ maksimaalselt üks kord nädalas.
- Pange oma bioloogiline kell õigele. 50–60% toidust peaks tulema enne kella 15-t päeval ehk keha vajaduste põhisel.
- Kehaline aktiivsus maandab muresid ja demotivatsiooni.

Rita Rätsepp:

- Kõik siin elus saab alguse mõtlemisest.
- Mina mõtlen mõtteid, mitte mõtteid ei mõtle mind.
- Igal inimesel on oma normaalsus.
- Liikumine + uni loovad aluse, et aju saaks luua seoseid.

Epp Kärstin:

- Kuidas austada ja väärtustada iseend ja õelda julgelt välja oma arvamused.
- Ühiskond on lapsekingades seksuaalsest teadlikkusest ja noortel peab olema õigus teada, et peale sugugaiguste ja kondoomi ning selle, et võib rasestada, on olemas imeline naudingute maailm.

Pärast ettekandeid oli noortel võimalus valida kaheksa erineva töötoa tegevuste vahel: Epp Kärstin vastas seksuaalsuse töötoas noorte küsimustele, toitumisterapeut Diana Zitšenko kä-

Pildil Epp Kärstin selgitamas, kuidas panna mees ennast kuulama. Foto: Helina Lük

sitles tervisklikku toitumist. Siim Kelter arutles, kuidas võiksid noored toidulisanditesse suhtuda. Anneli Raave-Sepp arutles raua- ja D-vitamiini vähesuse kui liigse väsimuse põhjuste üle. Füsioterapeut Helina Kalda teemaks oli, kuidas kasutada kehalist aktiivsust enda eduka elu alustalana. Suukooli esindaja rääkis suutervisest, Eliis Mätas arutles noortega, miks käia looduses matkamas ja viibida õues ning Heidy Öunapuu käsitles oma töötoas ärevust.

Konverentsile olid kutsutud koolijuhid, kellel oli eraldi kohutamine Rita Rätsepaga teemal „Kuidas hoida oma vaimset tervist ja toime tulla tööstressiga“.

Huvi tervisekonverentsi vastu oli väga suur ning kohad täitusid kiiresti. Osales kokku 150 õpilast: lisaks Väike-Maarja gümnaasiumile noored Rakvere ametikoolist, Rakvere vabaduse

koolist, Sõmeru koolist, Simuna koolist, Rakke koolist ja Tamsalu gümnaasiumist.

Tervisekonverentsi korraldas Väike-Maarja gümnaasiumi 10. klassi õpilane Angelina Alt, kes on varem paistnud silma erinevates projektides osalemisega, näidates erilist huvi eesti keele ja inimeseõpetuse valdkonna vastu.

Angelina rääkis ise, et vajadust selliste teemade käsitlemise järele tundis ta juba päris mitu aastat. „Ilmselt sai see alguse ikka kodust, formaadi kui sellise mõtlesin välja sügisel. Tahtsin teha midagi, mis noori päriselt huvitab, aga mida koolitundidest kuidagi ei saa. Konverentsi korraldamine tundus väljakutsuv ja põnev mõte ning siduda see tervise ja meditsiiniga tulenes minu enda huvidest,“ rääkis Angeli-

na tervisekonverentsi korraldamise põhjustest. „Kindlasti said noored juurde uusi kogemusi, teadmisi, oskusi nii ettekannetest kui ka töötubadest ning saavad oma tervist ja elu teadlikumalt juhtida. Kukutati paljud müüdid ning vastati noorte arvukatele küsimustele, mida varem pole osatud või julgetud küsida. Ma arvan, et juurde saadi ka sotsiaalselt, omandati võib-olla esimene konverentsi kogemus, tutvuti uute inimestega ning kohtuti oma eeskujudega,“ väljendas ta usku.

Tervisekonverentsi toetasid: Muhe Mesi, Raadiko Talu, Triigi Farmer OÜ, Väike-Maarja Puit, A&K Caritas Hamba-kliinik, Vinkymon, Väraska Originaal, Ilves Transport, BGM Ehitus, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, MTÜ Maarjakelluke.

Reaalainete päev pakkus avastamisrõõmu

Seda päeva oodati meie kooli algklassides õhinaga, sest teati juba, et toimuma hakkab midagi huvitavat.

Hommikul enne tunde oli üks ja ainus küsimus: „Õpetaja, õpetaja, mida me täna tegema hakkame?“

Õpilased kuulasid hoolikalt õpetaja poolt räägitut, sest kõik tuli õiges järjekorras meelde jätta, mida peab tegema. Usinalt asuti tegudele. Kõik õpilased said ise igas katses kaasa lüüa. Viltpliiatsitega värviti fooliumi peale mustreid ja seejärel pritsiti sellele vett ning

Paberile ilmusid ilusad värvilised mustrid. Foto: Merike Heinpalu

seejärel pandi selle peale akvarellipaber. Oi kui ilusad värvilised mustrid paberile ilmusid. Neljakordse salvrätikule joonistati kahe kihi vahele pilt ning kui see vette asetati, ilmus ka kõige pealmisele kihile sama pilt. Seda oli tore vaadata, kuidas igal õpilasel ilmus nähtavale erinev pilt. Kõik said ka kätt proovida seebimullipaberi valmistamisel. Seegi oli tore tegemine, mis tekitas suurt elevust. Kõik said oma kopsumahu proovile panna ning seebimulle puhuda. Kui seebimullid tahtsid üle kausi serva ronida, tuli need valge paberiga kaussi tagasi suruda. Nii tekkis jällegi igauhe paberile seebimullidest erinev muster. Kes oli julgem, sai kätt proovida ka piima sees värviliste mullide ja rõngaste tekitamisega, milleks oli vaja nõudepesuvahendit. Katsetused olid huvitavad ja need ei tahtnud kuidagi lõppeda. Mõnda asja prooviti mitu korda ja iga kord oli tulemus erinev.

MERIKE HEINAPLU

Kiltsi mõisakool

Vald toetab noorte omaalgatusprojekte

Väike-Maarja valla noorte omaalgatusprojekt on 11–19aastastele noortele mõeldud projekt, mille raames toetatakse noortele suunatud kontserdi, võistluse, ümarlaua, kohtumise, kampaania, töötoa, infopäeva või muu ürituse ja ettevõtmise korraldamist ning läbiviimist.

Maksimaalne toetussumma, mida saab oma projekti elluviimiseks taotleda on 500 eurot.

Projektitoetuse taotlemise tingimused:

- Sa pead olema vanuses 11–19 eluaastat ja Sinu rahvastikuregistrijärgne elukoht on Väike-Maarja vald;
- Sinu projektimeeskonda võib kuuluda liikmeid vanuses 11–29 eluaastat;
- tegevus peab toimuma 2024. aasta jooksul ja olema suunatud Väike-Maarja valla noortele.

Igale projektile määratakse noortekeskuse poolt mentor, kes toetab Sind idee elluviimisel ja eelarve täitmisel.

Projektitaotluse esitamise tähtaeg on 22. mai 2024.

Taotlusvorm on kättesaadav valla kodulehel www.v-maarja.ee noortöö valdkonna all.

Algab kandideerimine valla õpilasmalevasse

Väike-Maarja vallavalitsus koostöös Väike-Maarja valla noortekeskusega jätkab pikaaegset maleva korraldamise traditsiooni.

Malevasse on oodatud Väike-Maarja valla noored vanuses 13–17 eluaastat. Kokku toimub õpilasmaleval kaks vahetust ja tööd saab 55 noort. Toimumise keskused on Väike-Maarja, Simuna ja Rakke. Tööd pakub Väike-Maarja vald oma allasutustega ja ka teised valdaga seotud koostööpartnerid. Malevlaste tunnitasu on 4,86 eurot ja päevas tehakse neli tundi tööd. Tööajale järgneb lõunasöök ja ühistegevused.

Maleva vahetused toimuvad 14.–28. juuni ja 5.–16. august. Maleva eesmärk on kujundada noorte väärtushinnanguid, omandada meeskonnatöö oskusi ja pakkuda töökogemust.

Kõik malevlased saavad pärast neljatunnist tööpäeva lõunasöögi ja päeva teises pooles toimuvad huvitegevused, koolitused ning väljasõidud, mis on malevlastele tasuta.

Veebilingi õpilasmalevasse kandideerimiseks leiata alates 15. aprillist Väike-Maarja valla kodulehelt, Väike-Maarja valla noortekeskuste Facebooki lehelt või saadame soovijale e-mailile. Kandideerimisavalduste täitmine veebis kestab kuni 30. aprillini ja osalejate valimisel lähtume noore motivatsioonist, osalemisest grupivestluses ja vabade kohtade olemasolust.

Malevasse kandideerinud noortega võtame ühendust alates 3. maist ja kutsume grupivestlusele Rakke, Simuna või Väike-Maarja noortekeskusesse. Malevas osalejad selguvad hiljemalt 31. maiks. Malevasse koha saanud noore lapsevanemal tuleb täita ja allkirjastada digitaalselt avaldus ning edastada e-mailile simuna.noortekeskus@v-maarja.ee.

Lisaks ootame kohalikelt ettevõtjalt ja aktiivsetelt kogukonnaliikmetelt ettepanekuid ja võimalusi noortele huvitegevuseks, oma asutuse tutvustamiseks või töökogemuse pakkumiseks.

Küsimuste korral palume ühendust võtta telefonil 529 5561 või e-maili teel simuna.noortekeskus@v-maarja.ee.

Kaunist malevasuve!

EGLE PENT

Väike-Maarja valla noortekeskus

VÄIKE-MAARJA VALLA ÕPILASMALEV 2024

kandideerimine 15. aprill - 30. aprill

Malev toimub kahes vahetuses:

14. - 28. juuni ja 05.-16. august

Malevasse on oodatud Väike-Maarja valla noored vanuses 13–17 eluaastat, kes soovivad veeta suvel kaks töist ja sisukat nädalat

Esmalt tuleb täita kandideerimisavaldus veebis ja seejärel toimuvad grupivestlused (ankeedi leiad noortekeskuste sotsiaalmeediast või Väike-Maarja valla kodulehelt)

Lisainfo: simuna.noortekeskus@v-maarja.ee / 5295561/
Facebooki sõnumid

VÄIKE-MAARJA VALLA NOORTEKESKUSE NOORTE OMAALGATUSPROJEKT

Kuni 500€

Järgmine tähtaeg: 22. mai 2024

Projektitaotluse saab esitada ja tegevusi ellu viia 11–19aastane Väike-Maarja vallas registreeritud elukohaga noor või noortegrupp.

Kontaktisik: Haridus- ja kultuuri osakonna juhataja Anneli Tell, noortekeskus@v-maarja.ee

Väike-Maarja vald

Tarapitalased Lennart Meri poolt istutatud tamme juures Väike–Maarja muuseumi ees. Foto: Kristel Kitsing

Kas Tarapita on usk, legend või hoopis muistend?

Tarapita on legend ja pärimus, mille etnograafist president sidus oskuslikult, koos põleva kivikamakaga muinasluuleks.

AIVAR LIIVALAID

Tantsuselts Tarapita tantsija ja juhatuse liige

On ka muistend, milles on tar- kusetera, mis võib osutada iva- keseks tõeks. Kuid kõik ei peagi olema tõsi ehk Lennart Meri sõnusti „Tähtsad on mõtte ele- gantsus, lennukus ja uued, ülla- tavad seosed“. Oli ju tema see, kelle unikaalne hüpoteetiline, samas praktiline käsitlus, seos-

tas müütilise eestlaste juma- la Tharapita vaimu meteoriidi lennuga Kaali linnamäele Saa- remaal. Oli ta seda või mitte, igatahes ilus muistend, millesse uskuda.

Tantsuselts Tarapita ei ole pärimus, vaid päriselt rahva- likke traditsioone tänapäevaga ühte sulatav seltskond. Paastu- kuu lõpul elustame muistendi Tarapitast, süütame lõkkesid ja loitsime sümboliliselt mete-

Tarapitalased suundumas Ebavere hiiemäe jalamile. Foto: Kati Künnik

riidi langemise teel, Lennu- kal Kaarel Ebavere Kaalini. Tarapita on kindlasti usk, mis vajab meeldetuletamist, mee- leparandamist ... Sellep tarapita- lased juba neljateistkümnendat aastat järjest 29. märtsil kogu-

nevad iidse Ebavere hiiemäe jalamil, kutsudes üheshingama kõiki ja ammutamaks jõudu tu- lest, maast ja ajaloost.

Käesoleval aastal, Lennart Meri 95. sünniaastapäeval, süütasime Ebavere mäe jalamil

märgutuled meie presidendi mälestuseks ja Tarapita õnneks. Tantsuseltsist Tarapita on kol- meteistkümnenda aasta jooksul ku- junenud sild Lennarti, Hõbeval- ge ning tänapäeva vahel.

Tarapita kannab auga eda-

si meie presidendi ilusat ning lennukat mõtet eesti mui- nasaja jumalast Tharapitast, tuhandete aastate tagusest meteoriidist, helleniaegsest meresõitjast Pytheasest, meie muinaskultuurist ja rahvusli- kust identiteedist.

Tantsuselts on tuletee tra- ditsiooni hoidja. Sellise elava traditsiooniga kanname eda- si oma vana paganliku moega kultuuri.

Valdur Mikita on öelnud: „... ahiküte, Eesti mets ja maagiline sõna, ongi kogu meie ellujäämi- se arsenal“. Sellega kutsusime tarapitalasi ning väikemaarjalasi suure reede päikesetõusul kell 5.50 Ebavere hiiemäele iseen- dale õnne ning edu loitsima.

Käesoleva aasta 29. märts oli märgiline ka tantsuselts Tara- pitale, täitis kolmeteistkümnenda aastaringi. 13 ja reede ning 13 tantsupaari – reaalselt 13 koos- tantsivat segapaari on tantsu- seltsi ajaloos legendaarne.

Tharapita mõtteline len- nukaar sai uue punkti Lennarti tamme juures Väike–Maarjas. Üheskoos noorte tantsijatega muutsime traditsioonilise päi- keseloojangu lõkkesüütami- se, uut päeva ning aastaringi alustavaks päikesetõusu mat- kaks Ebavere hiiemäelt Väi- ke–Maarja muuseumi õuele, et süüdata 13 mälestusküünalt Lennart Meri istutatud tam- me ümber. Iga tantsupaar läi- tis oma küünla, mõeldes meie presidendile ning meie ühi- se rahvusliku pärandkultuuri säilimisele.

Meenutasime muuseumis Wiedemanni päeva aastal 1995, mil Lennart Merile anti piduli- kult keeleauhind üle. Vaatasime üheskoos videolõiku tamme istutamisest. Sünnipäevator- t, hommikukohv ja mõnusad vest- lused kinnitasid, et Tarapita on suur nii vormilt kui vaimult. Juba 13!

Päikeseloojanguks jõudis Tarapita noorliikme Eliisi kätes Lennarti mälestuseks süüda- tud küünal Suure Lennu kaare lõpp-punkti Kaali järve äärde.

MUISTENDID

Kuidas Väike–Maarja endale nime sai ...

Oli pühapäev, väikse Maarja lemmik- päev. Väike Maarja oli üks õnnelik väi- ke piiga. Talle meeldis üle kõige lugusid kuulata. Maarja käis külas sõpradelt ja tuttavatel lugusid küsimas. Ja sellelgi päeval keksis Maarja mõõda kruusateed oma kodukesest eemale, ema talle jä- rele lehvitas. Naeratus suul ja valge kaisukaru käes, kõndis ja kõndis lapseke mõõda metsaäärset teed, mis viis ta otse külla.

Külas nägi ta esimesena Kalevit:

„Tere päevast, Kalev!“ ütles Maarja. „Tere sullegi, Maarjal!“ vastas Kalev. Maarja kutsus Kalevit lugusid kuulama, aga poisil oli palju tegemist, võib-ol- la ei olnud tal ka tahtmist. Nii läkski Maarja mossitades ja omaette pobise- des edasi.

Maarja kõndis ja kõndis, kuni nägi oma enda ees üht rebast. See rebane istus ja vaatas väikest Maarjat. Maarja tõstis pilgu ja küsis: „Mis sa siin teed, härra reinuvader?“ Rebane silmitses

veel Maarjat ja vastas: „Sind ootan.“ Maarja tegi suured silmad ja küsis: „Mind? Miks mind?“ Rebane tegi tiiru ümber väikse Maarja ja ütles küsivalt: „Kas sa siis ei tahtnud, et keegi sulle lugusid jutustaks?“ Maarja vastas selle peale, et ta tahaks küll, kui reinuvader jutustaks.

Maarja ja rebane jutustasid ükstei- sele lugusid. Väike Maarja isegi ei mär- ganud, kui juba pimedaks oli läinud ja nad Maarja kodu juurde olid jõudnud.

Maarja lehvitas rebasele ja kõndis koju. Maarja tegi ukse lahti ja teda tervit- näoga, kui nägi rebast hoovil ja käskis tütrele ukse kinni panna, et loom tup- pa ei hiiliks. Väike Maarja aga seletas, et reinuvader on tema sõber ja nad olid terve päeva üksteisele lugusid jutusta- nud. Ema ei suutnud seda uskuda, rääkis loo peremehele, peremees kõrtsis oma sõpradele. Lugu väikesest tüdrukust, kes oskab rebaste keelt, ja rebased tea-

dupärast luusivad ümber talude ja pa- nevad kõik kõrva taha, ja kogub lugusid kohalikust elust, levis kulutulena üle valla. Vallaelanikud pöördusid ametnike poole, et nüüd peab väikese Maarja auks valla ümber nimetama, sest Maarja on hea väike tüdruk, kes väärtustab oma- kandi lugusid. Ja nii saigi meie vald Väi- ke–Maarja nime.

MAILI

Simuna kooli 8. klassi õpilane

Kuidas Simuna endale nime sai?

Mõnikümmend aastat tagasi sündis poiss nimega Siim. Siim sai nime oma vanaisa Siimu järgi. Ta otsustas juba väiksesena enda armastatud vanaisa jäl- gedes käia ning poliitikuks saada, kes suudaks pangast miljoneid kõrvaldada, nii et keegi seda ei märka.

Juba varakult hakkas Siim harjutama valetamist, petmist ja varastamist, kuna need on poliitikule äärmiselt vajalikud oskused. Kui sa kavatsed poliitikuna au- salt asju ajada, võid sama hästi kõik oma

asjad kohe kokku pakkida ja endale uue töö otsida.

Siimu suureks eeskujuks sai tema ema Kaja. Kaja oli oma valetamisoskusi aastaid lihvinud ning võis silmaga pilgu- tamata lubada kõikidele inimestele pa- remat elu, kui kaasmaalased vaid tema poolt hääletavad.

Esimeste vargustega alustas Siim juba kuueaastaselt Monopoly mängides. Iga paari ringi tagant suutis ta endale paar sotti juurde kahmata. Kahjuks ei

saavutanud Siim Monopoly mängimi- sega suurt varandust ning ta pidi endale teise sissetulekuallika leidma. Riigilt va- rastamiseks oli kahjuks veel varavõitu.

Siim pani püsti väikese kanala, mille nimeks sai Siimu Munad. Tema sugu- lased olid täiesti šokeeritud, kuna te- gemist oli ikkagi ausa sissetulekuga. Aga ometigi pakkus Siim kanala kont- rollidele altkäemaksu, sest ei viitsinud kanadele õrni ehitada ja vajalikke ruut- meetreid eraldada ning õues kanadega

jalutamas käia. Fimal lubati ikkagi eda- si tegutseda.

Ja rahvas oli rahul, sest Siimu Muna- des said paljud kohalikud tööd. Ja mune sai enda tarbeks koju tassida.

Aga sööda hunti palju tahad, tema ikka vaatab metsa poole. Ei andnud Siimgi alla, tema soov oli ikka riigipiruka juurde saada. Saigi valimistel võidu, sai riigivalitsejaks, ajas naabritega äri eda- si. Tänu Siimu ärile elasid ümbruskon- na inimesed jõukalt, aga muutusid iga

Simuna oli kord täiesti tühi. Aeg-ajalt tallus siinse muru peal mõni hobune oma varsaga või lendas üle mingisugu- ne eksootiline linnupoeg. Sellel alal pol- nud nime ning tsivilisatsioonist polnud märkigi.

Ühel tuulisel suveõhtul sattus Leo- nardo Da Vinci Prantsusmaal nii kunsti- õhinasse, et lasi tuulsel end kunstivoolu- ga kaasa viia. Just siia Da Vinci jõudiski.

Ta oli tühjusest lummatud. Da Vinci silmitses enda ümber laiuvaid metsasid ning kuulas suviseid helisid. Kuigi kauni- te helide kuulamine tundus talle imeto- re, oli ta suures näljas ning sammus sü- gavamale metsa. Ta leidis rohkelt loomi ja linde, kuid nende tapmine tundus liialt julm. Seepärast jäi mõte loomsest toi- dust sinnapaika.

Ronides puudel ja rippudes nende

okstel, märkas ta linnupesa. Selles oli rohkelt väikseid mune. Tema silmad löid särada. Ta võttis pesa oksalt ning ronis sellega puu otsast alla. Pesa õrnalt kaen- las, asus ta lagedat platsi otsima. Lei- des lageda platsi mis lõkke tegemiseks küllalt niiske, pani teelt korjatud oksad üksteise otsa ning süütas need põlema. Ta tegi kiirelt plekist poti ning otsis sinna vee. Ta keetis munad.

Mune järjest kugistades mõistis ta, et peab Prantsusmaale naasma. Vale oleks olnud inimesi ümbritsevas kü- lades nälga jätta. Seega otsis ta lähima naaberküla ning rääkis külarahvale toidurohkusest kohas, kust ta tulnud oli. „Si, Muna. Si,“ Üritas Da Vinci blondi- nidest koosnevale rahvale seletada. Rahvas ei mõistnud, et jutt käib toidust ning eeldas, et mehe näidatud suunas

asub hoopis teine küla, mil nimeks Si- muna. Nii asus külarahvas Simunat ot- sima. Simunasse ehitati tohutult maju, et blondiinid ei peaks öö läbi niiskel murul külmetama. Leonardo Da Vinci naases järgmise kunstivooluga tagasi Prantsusmaale.

GETE-ANETT

Simuna kooli 8. klassi õpilane

Väike-Maarja gümnaasiumis võidavad populaarsust kergejõustik ja TV 10 olümpiastarti

Väike-Maarja kergejõustiklaste nimekirjas on tänavu 54 õpilast. Treener Marje Eelmaa avaldas arvamust, et kergejõustiku trennides osalejate arv on kasvanud seoses võistlussarja TV 10 olümpiastarti populaarsusega ja võrreldes eelmise aastaga on kasv olnud 20 õpilase võrra. Mõjub see, et TV 10 olümpiastardi saadet kantakse üle ETVs ja võimalus on end telest näha.

Viimati toimus 23. märtsil TV 10 olümpiastardi vabariiklik kolmas etapp Tartus. Sel korral saavutas Christoffer Kaasik (5. kl) poiste noorema vanuserühma kuulitõukes 5. koha, Aleksis Aksel (7. kl) vanemate poiste kuulitõukes 11. ja kõrgushüppes 12. koha. Kooli esindasid veel Rasmus Lehtlaan (6. kl), Karl-Martin Lõune (5. kl) ja Lisandra Prinken (7. kl).

Noored peavad sarja ja spordituleviku oluliseks ja Karl-Martin tõi positiivse na välja, et lisaks filmimisele on hea tugivate sportlastega võistelda. Sportlikud eesmärgid on õpilastel küll erinevad, Christoffer püüab koolirekordeid, kuid unistab olümpiast. Aleksise soovidest kõlab läbi korvpalliga olümpiale pääsemine ja Karl-Martinil

Christoffer Kaasik kuulitõukemas TV 10 olümpiastardi vabariiklikul etapil Tartus. Foto: Sigrid Tiikjärv

jalgpalluri tulevik.

Vabariiklikule võistlusele eelnes 19. märtsil maakondlik etapp, kus meie õpilased saavutasid silmapaistvaid tulemusi: poiste nooremas vanuserühmas Christoffer Kaasik kuulitõukes 1. koht, Rasmus Lehtlaan kuulitõukes 3. koht ning Karl-Martin Lõune kõrgushüppes 5. ja kuulitõukes 6. koht. Poiste vanemas vanuserühmas saavutas Aleksis Aksel kuulitõukes 1. ja kõrgushüppes 2. koha. Kooli esindasid veel Lisandra Prinken (7. kl), Sofie Sildvee (6. kl) ja Helle-Mai Liblikmann (6. kl).

Noori treenivad treenerid Marje Eelmaa ja Sigrid Tiikjärv. Just treener Sigrid Tiikjärv on kuulitõuke sil-

mapaistvate saavutuste taga. Marje Eelmaa kinnitusele jäi tema Tartu etapiga väga rahule, sest näha oli õpilaste arengut ja isiklikke rekordeid. Järgmisel, mai teisel poolle toimuvad TV 10 olümpiastardi neljandal etapil on keskmepallivise, kettaheide ja pikemad jooksudistsid.

Treener Marje Eelmaa sõnul on noorema rühma kergejõustikutreeningud rohkem mängulised ning vanemal vanuserühmal juba spetsiifilisemad. Treeningu märksõnadeks on vastupidavus, kiirus, jõud, millele lisanduvad kergejõustikualade tehnikate õpetamine. Kuna talvel kaugust hüpata ei saa, siis käiakse enne võistlusi Tamsalu koolis harjutamas.

„Arvan, et Väike-Maarja uue staadioni kasutus alles loob sub paika. Esmalt on võimalus õpetada kõiki kergejõustikualasid, staadion on suurepärane. Kasutust saan kommenteerida ühe 2. klassi õpilase nägemuse kaudu, kes ütles sügisel oma õpetajale: „Direktor vist elab staadionil, sest igal õhtul ma näen teda seal“; rääkis treener ja koolidirektor Marje Eelmaa.

TV 10 olümpiastardile saab saata ainult kaks õpilast iga ala kohta. Ühel etapil on tavaliselt meie koolist 6–8 õpilast, kokku on neli etappi ehk üks on veel toimumata. Pooled õpilased erinevates etappides kattuvad, aga see sõltub alast. Neid, kellele kaasa elada, on treener Marje Eelmaa sõnul päris mitu: Aleksis Aksel, Karl-Martin Lõune, Christoffer Kaasik, Demi Petra Ilves, Sade Põllu, Rasmus Lehtlaan. Ta avaldas usku, et järgmisel hooajal, mil treenitust ja kogemust rohkem, kuuleb neist kindlasti. Sel aastal on olnud kahel korral esikuuikus: Karl-Martin Lõune kõrgushüppes viies ja Christoffer Kaasik kuulitõukes viies.

HEILI TAMMUS

Väike-Maarja gümnaasium

Rakke valmistub rattahooajaks

Suusalumi läks tänavu kaunis varakult, aga rattasõiduks on ilmad heitlikud. Tulemusi tagaajavad ratturid on muidugi käinud juba Hispaanias laagerdamas ja kuuldavasti kogunud hulganisti treeningkilomeetreid. Aprill avabki koduse rattahooaja ja ettevalmistused ka maratonide hooajaks, kus valla ratturitel ja korraldajatel on päris suur roll. Julgustan siinkohal kõiki rattasõitu harrastvaid osalema nii maakonnas kui vallas toimuvatel jalgrattasündmustel. Rajad pole rasked, mõeldud on ka tavaharrastajatele ning sündmustele jõudmiseks pole vaja teha olulisi kulutusi.

Hetkel käivad Rakke linnamäe terviserade tagumises pooles raietööd ja muudetakse ümbruskonda nägusamaks. Mitmel kin-

nistul, kus rajad kulgevad, on muutunud ka maomand, aga radade kasutajate jaoks peaks kõik jääma õnneks vanaviisi.

Rakke Trimm

Nagu tavaks saanud, stardib 1. mail Rakke Trimmis uus hooaeg. Traditsiooniliselt läbi suve kestev osalusvõistlus toimub 1. maist kuni 30. septembrini. Osalemiseks tuleb viia sedel oma nime ja kuupäevaga Rakke linnamäe terviserade kaugemas punktis nn. „Kaskede tõusul“ olevasse postkasti. Tublimad selgitatakse osaluskindade liitmisel naiste ja meeste arvestuses eraldi.

Kopsakama peaaühin-na loosimisel osalevad kõik postitatud osaluskaardid. Tublimaid peame mees- ja peaaühinna loosime jõe-

Raietööd Rakke linnamäe terviserade tagumises osas muudavad ümbruskonda nägusamaks. Foto: Enno Eilo

lumatka ajal 25. detsembril. Osalusvõistluse juhend ja kogumiskastini jõudmise skeem on terviserade alguses laululava teel ja

Rakke linnamäe staadioni infotahvilil.

Talgupäev Rakke linnamäe staadionil

Tänavu kevadine talgupäev Rakke linnamäel toimub laupäeval 27. aprillil. Natuke varem kui üleriigiline, aga mõnel aastal tuleb nii tegutseda. Talgulised on oodatud kell 10 staadionile. Sõltuvalt talguliste arvust planeerime ühiseid töid. Töövahendeid on talgupäevaks piisavalt. Töökindad oleks vast ainus asi, mida võiks liisaks heale tujule kaasa haarata. Igal kevadel oleme ühiselt teinud ära suure töö ja loodame nüüdki ühiselt linnamäe rajad paremaks saada. Talgupäeva lõpetuseks jook ja kehakinnitus. Ole kohal!

ENNO EILO

Spordivõistlustel troonisid taas Kiltsi mõisakooli õpilased. Foto: Merje Leemets

Kiltsi kooli õpilased võitsid pjedestaalikohti

7. märtsil Rakveres toimunud Lääne-Virumaa mitmevõistlusel olid meie õpilased U10 ja U12 vanuseklassis väga tublid.

Poiste U12 vanuseklassis saavutas Thor Aleksander Salu I koha kolmevõistluses (60 m jooks, kaugushüpe, 400 m jooks) ning tuli maakonna meistriks.

Tüdrukute U10 vanuseklassis saavutas Birgitta Arolepp kolmevõistluses (60 m tõkkejooks, kuulitõuge, kõrgushüpe) II koha ja Aileen Loss III koha.

Tüdrukute U12 vanuseklassis saavutas Alyssa Syla kolmevõistluses (60 m jooks, kaugushüpe, 400 m jooks) II koha ja Aleksandra Tšurbakova kolmevõistluses (60 m tõkkejooks, kuulitõuge, kõrgushüpe) V koha.

Super tublid lapsed! Palju õnne!

Aitäh, õpetaja Helis!

13. märtsil osales Maarit kaheksal NoLimit Lääne-Virumaa suusasarja etapil ja saavutas lõpparvestuses T12 vanuseklassis 4. koha.

JAANA NIRODA

Kiltsi mõisakool

Väike-Maarja neidud tõid Haapsalust kõige kirkamad medalid. Foto: Jaanus Raidlo

Väike-Maarja neidude püstoli-võistkond tõi Haapsalust kuldmedali

16. märtsil Haapsalus peetud Eesti noorte meistrivõistlustel õhkreivadest laskmises võitsid Väike-Maarja noored medaleid ja tegid isiklikke rekordeid.

Väike-Maarja LaSK noorlaskurid osalesid kuue sportlasega. Kõige parema tulemuse saavutas neidude püstoli võistkond koosseisus Aleksandra Varts, Emili Uudeküll ja Kati-Ly Randviir. Noored võitsid kuldmedali, edestades Haapsalu spordikooli 29 ja Narva spordikooli 50 silmaga. Lisaks tegid meie noortest viis ka isiklikud rekordid.

Hõbedase individuaalmedali võitis Aleksandra Varts ja seda ka sama silmade arvuga, mis kuld. Pronksise medali võitis Emili Uudeküll, kes kaotas võitjatele kolme silmaga.

Täname toetuse eest Väike-Maarja valda, kultuurkapitali ning lapsevanemaid, kes pakuvad igakülgset abi, et noored saaksid tegeleda meelistegevustega spordi valdkonnas.

JAANUS RAIDLO

Lauatennises selgusid valla meistrid. Foto: Aule Rebane

Valla lauatennisemeistrid on selgunud

12. märtsil toimus Triigi spordihoones Väike-Maarja valla hooaja viimane etapp lauatennises. Võistlus oli kolmevooruline, millest lõppkokkuvõttes läks arvesse kaks paremat vooru.

Esimene etapp toimus 16. jaanuaril ja osavõtjaid oli seitse. Teine etapp oli 13. veebruaril samuti seitsme osavõtjaga. Viimasest etapist võttis osa viis lauatennisisti.

Lauatennise paremusjärjestus on: 1. Tarmo Rebane, 2. Väino Stoltzen, 3. Rico-Kris Vares, 4. Henry Kaevu, 5. Eerek Preisfreund, 6. Raul Oja, 7. Kalev Kukkk.

Ühel etapil osalesid veel Andrus Klammer ja Kristjan Kaevu, aga nemad lõppkokkuvõttes arvesse ei läinud.

AULE REBANE

Triigi spordihoone juhataja

FC Lurich oli Trafox talveliiga hooaja suurim üllataja

Mullu novembrist selle aasta märtsini peetud Trafox talveliiga hooajal kogunesid 12 rahvaliiga B-taseme klubi igal kuul üheks jalgpalli mängupäevaks Viljandisse Männimäele. Neljal etapil mängiti välja põhiturniiri karikad ja medalid ning teeniti asetused viiendaks finaaletapiks, kus selgitati meistritiili saaja.

Hooaja suurima üllatuse serveris Väike-Maarja meeskond FC Lurich, kes oli põhiturniiril saavutanud korra alagrupis teise koha, ent ülejäänud etappidel kuulnud pigem tabeli keskele või teise poolde. Finaalturniiril näitasid mehed kivikõva kaitsetööd ning võitlesid end lõpuks välja pronksimatšile, kus Viljandi Vutisõbrad 1:1 tasaseisuga lõppenud normaalaraja järel penaltiseerias alistasisid.

KRISTEL KITSING

toimetaja

FC Lurich on ametlikult Trafox talveliiga III meeskond. Foto: Marit Stepanova

Laine Pruunsild 100

Igas linnas, asulas või külas on elanud inimesi, kelle elu ja südamega tehtud töö on jättnud paljudele hinge sooja mälestuse ...

Laine Pruunsild sündis 11. aprillil 1924. aastal Avanduse vallas Avanduse külas. Energiiline daam oli tõeline oma kodukoha rahvakultuuri edendaja.

Tema töö- ja elurada kulges ainult Avanduse valla mail ja kuigi ameteid ja töökohati oli peetud mitmeid, jääb tema elutöoks kultuur.

Peale kauaaegse Simuna kultuurimaja direktori Eduard Rattasepa lahkumist juhi ametikohalt 1964. aastal, töötas majas veel mitmeid inimesi, aga järjepidevat tegevust ei toimunud. Nii juhtus, et 1969. aastal ei olnudki kedagi, kes oleks tahtnud rahvamaja eesotsas olla. Simuna isetegevuslased leppisid siis omavahel kokku, et keegi meie seast on juht ühe kuu, keegi teine järgmise jne. Aga teised ei saanudki proovida. Esimesena kultuurimaja juhtimise enda kätte võtnud Laine ühest kuust sai 17 pikka aastat,

kuni ta siis 1986. aastal direktori ametist loobus.

Nii möödus Lainel peaaegu 30 aastat kultuuritööd Simunas – juhatades näiteja estraadiringi, korraldades meeldeajavaid üritusi lastele ja täiskasvanutele. Väga kuulsad olid ka väljaspool Simunat meie rahvamajas aset leidnud noorte peod, kus kohalike noormeeste ansambli muusika saatel tantsijad vaevu majja ära mahtusid. Neid pidusid meenutatakse veel tänaselgi päeval.

Peale kultuurimaja direktori ametist lahkumist jätkas Laine tööd teistel ametikohtadel, kuid osales aktiivselt edasi kultuurimaja töödes ja tegemistes, tantsides rahvatantsurühmas, näideldes näiteringis, lauldes naisansambli.

Energiat jätkus tal pensionipõlveski. 1994. aastal loodi Laine Pruunsilla eestvedamisel Simuna pensionäride klubi Elurõõm, mille esinaiseks ta ise oli 2003. aasta sügiseni. Tema korraldatud üritused olid asjalikud, väga emotsionaalsed ja heal kultuurilisel tasemel. Elulust ja nakatav naer saatis teda terve elu ning see aitas leida rahvaga head kontakti kõik need aastad.

Laine Pruunsild oskas elada vaid endast heldelt andes. Ta suutis teisi inimesi innustada, sisendada neile lootust ja julgust ning isetegemise tahet. Laine tegi oma tööd suure armastuse ja kohusetundega. Ta oli

inimene, kes oma tööde ja tegemistega rikkastas kodupaiga kultuurielu. Laine oli selle maa sool kõige paremas tähenduses. Tänutäheks suure panuse eest kultuurivallas, omistati talle 2004. aastal Avanduse valla aukodaniku nimetus.

8. mail 2005. aastal katkes armastatud kodukoha kultuurijuhi Laine Pruunsilla elutee.

28. oktoobril 2006. aastal avati mälestustahvel Simuna rahvamaja endistele pikaegsetele juhtidele Eduard Rattasepale ja Laine Pruunsillale. Mälestustahvli avamine toimus rahvamaja 45. sünnipäeva üritusel „Me mäletame“, mis oli pühendatud Laine Pruunsilla töödele ja tegemistele.

Tänavune aasta on kuulutatud Eestis kultuuririkkuse aastaks. Meenutame tänuiga endist kultuurijuhti, kelle sünnist möödub aprillis 100 aastat. Osad tema poolt ellu kutsutud kollektiivid on Simunas elujõulised veel tänagi, pakkudes kohalikele kultuurilembelistele isetegemise lusti ja kultuuri jagamise rõõmu.

Kõikjal jälgis su töödest ja tegudest, mida loobud sa aastate reas. Elad edasi meeltes ja mõtetes, oled alati meie seas Simuna eakate klubi Elurõõm, Simuna isetegevuskollektiivide, Simuna naisteklubi nimel

AULI KADASTIK
endine rahvamaja juhataja

Meenutades Sven Keslerit 23. X 1962 – 05. IV 2024

*Aegade teedel meist keegi ei tea,
kuidas peab seadma sammu,
teeline kunagi ette ei tea,
kuniks veel minekuks rammu...*

5. aprillil lahkus meie seast igavikuradadele endine vallavanem ja hilisem vallavolikogu liige Sven Kesler.

Aastatel 1996–2002 oli Sven Kesler Väike-Maarja valla vanem. Teotahelise ja aktiivse eluhiokuga vallajuhiina oli ta väga paljude ettevõtjate juures eestvedajaks. Tema tegevusest on paikkonda jäänud mitmeid olulisi jälgi.

Sven Kesleri vallavanemaks oleku ajal remonditi ja võeti endine Väike-Maarja kutsekooli hoone (Pikk tn 7) kasutusse vallamajana, valmis uus Väike-Maarja raamatukogu ja võeti kasutusse vallaraamatukogu süsteem, hakati korraldama Eesti esivõistlusi naisekandmises, sai hoogu Georg Lurichi mälestuse jäädvustamine tema sünnikohas Väike-Maarjas, aga valmis ka spordihoone Simunas jne.

1997. aastal osales Sven sõprusvallas Sonkajärvil naisekandmise MM-võistlustel ja sellest sai tema initsiatiivil alguse Eesti naisekandmise esivõistluste traditsiooni kujundamine.

Sven Kesleril oli oluline osa Väike-Maarja valla suhtlemisel sõprusvaldadega, nende suhete hoidmisel ja arendamisel. Omavalitsusliku elukorralduse kujundamise aegu Eestis 1990ndail aastail oli sõprusvaldadega suhtlemisest väga palju abi. Sealt saadud kogemused ja nende poolt läbi viidud koolitustel omandatud teadmised olid tollal väga vajalikud. Laiaulatuslik ühine ettevõtmine sõprusvaldadega oli Phare CBC projekti kaudu Euroopa Liidu rahastamisel toimunud Väike-Maarja valla arengu strateegia väljatöötamine ja arengukava koostamine aastatel 1999–2000. See tegevus kaasas kõik Väike-Maarja sõprusvallad (Hausjärvi, Sonkajärvi, Sirdal, Tommerup, Kaarma). Tommerupist saadi siis näiteks mõte väikeste raamatukogude töö ümberkorraldamiseks, mis hiljem realiseerus valla uue struktuuriüksuse – Väike-Maarja Valla Raamatukogu moodustamises.

Aktiivselt osales Sven Kesler ka Väike-Maarja põllumeeste seltsi tegevuses.

Aitäh Sulle, Sven! Puhka rahus!

*Üle elu käis surmatuul vinge,
Sinu ajast sai ajatu tee,
aga mälestus alles jääb hinge –
meie päevades helendab see
heites ühele tõele valgust:
TEHTUD HEA JÄÄB ALATI HEAKS...
/V. Osila/*

Üritused

13.04 kell 12 Väike-Maarja seltsimajas 35. laste lauluvõistlus Popp-Tipp Popp-Täpp. Avatud kohvik.
14.04 kell 15 Rakke kirikus muusikute fondi PLMF kontsert. Virgo Veldi (saksofon), Tiia Tenno (klaver). Kavas Schubert, Uusberg, Piazzolla jt.
14.04 kell 19 Simuna rahvamajas Piibe teatri esietendus „Kuulus on kummaline“. Piletid müügil Piletitaskus ja tund enne etendust kohapeal. Kohapeal on pilet kallim. Pärast etendust avatud kohvik.
17.04 kell 18.30 Väike-Maarja seltsimajas Väike-Maarja muusikakooli kevadkontsert.
18.04 kell 18 Väike-Maarja keskvaljal Lurichi kevadjooksu start. Lisainfo Raiko Ramul, tel 5837 6166.
20.04 kell 14 Rakke kultuurikeskuses kontsert „Kevad südames“. Esinevad Rakke kultuuri-keskuse kultuurikandjad.
20.04 kell 21 Georgi söögitoas tantsuõhtu bändiga VivaLaVita. Pääse 7 eurot.
21.04 kell 11 Emumäel jalgsiretk ja laskumine tornist. Matkale on oodatud kõik soovijad. Matka juhib Tõnis Taul, laskujaid julgustab Gen Mandre. Lisainfo wanderlust.ee.
21.04 kell 13 Simuna rahvamajas naisteklubi kohvik. Külas on praost Tauno Toompuu, musitseerib Peep Pihlak.
21.04 kell 13 Väike-Maarja seltsimajas Härmalõnga klubi üritus. Sissepääs 6 €.
27.04 kell 10 Rakke linnamäe staadionil “Teeme ära” talgupäev.
29.04 kell 18 Georgi söögitoas Väike-Maarja mälumängusarja 7. mäng.
29.04 kell 19 Simuna rahvamajas rahvusvahelise tantsupäeva tähistamine. Simuna ja Väike-Maarja tantsijad ootavad vaatama ja osalema.
3.05 kell 11 Väike-Maarja seltsimajas F. J. Wiedemanni keelepäev.
8.05 kell 18 Rakke kultuurikeskuses kontsert „Sulle emake“.
9.05 kell 17 Simuna rahvamajas Väike-Maarja muusikakooli Simuna filiaali emadepäeva kontsert.
10.05 kell Väike-Maarja seltsimajas valla aasta ema väljakuulutamine. Esineb Jaan Pehk. Vaba sissepääs.
14.05 kell Väike-Maarja seltsimajas Väike-Maarja gümnaasiumi õpilaste kevadkontsert.
15.05 kell 18 Väike-Maarja seltsimajas muusikakooli emadepäeva kontsert.
25.05 kell 18 Rakke kultuurikeskuses makramee õpituba. Info tel 5569 2792.
27.05 kell 18 Georgi söögitoas Väike-Maarja mälumängusarja 8. mäng. Finaal.
26.05 kell 12 Leevikese lasteaia õuealal perepäev.
31.05 kell 19 Kiltsi rahvamajas Rakke Rahva Teatri etendus O. Lutsu aegumatu komöödia „Kalevi kojutulek“.
1.06 kell 10 Väike-Maarja keskvaljal Pandivere päev.
2.06 kell 11 Väike-Maarja staadionil Pandivere päeva laste kergejõustiku mitmevõistlus.

Näitused

Vao tornlinnuses püsinäitus Vao mõisa ja tornlinnuse ajaloost ning tänapäevast. Sissepääs etteregistreerimisel muuseum@v-maarja.ee või tel 326 1625.
Väike-Maarja seltsimajas mai lõpuni Eve Kalmu näitus „Voolavad värvid“.
Väike-Maarja vallamaja II korrusel mai lõpuni Väike-Maarja seltsimaja kunstiringi kevadnäitus, juhendaja Suokass.
Väike-Maarja vallamaja I korrusel Kiltsi mõisakooli õpilaste tööde näitus.
Simuna rahvamajas mai lõpuni Rakvere Kolmainu koguduse õpetaja, Viru praost Tauno Toompuu maalinäitus „Alasti Pietä“. Kunstnikuga koostamine 21. aprillil kell 13 Simuna rahvamajas Simuna naisteklubi kohvikus.
Simuna rahvamajas 14. aprillini „Simuna koob ja loob“ kirikinnaste näitus. Näitusel üle 180 kindapaari.
Rakke kultuurikeskuses aprillil lõpuni Rakvere galerii kunstikogu näitus „Miks meile kunst!“. **Rakke kultuurikeskuses** mail lõpuni näitus „Esiivanemate aiad“, mis räägib loosiinsetest iluaedade aiakultuurist.

Näitusi saab külastada majade lahtiolekuaegade! Kui soovid sisestada oma ürituse kultuurikava.ee, saada info aadressile maire.haava@v-maarja.ee. Edastatav info peaks sisaldama sündmuse nimetust, toimumise kuupäeva, kellaaja ja asukohta, esinejaid ning fotot või visuaali. Lisada võib ka rohkem sisukirjeldust.

Kui soovid sisestada oma ürituse kultuurikava.ee, saada info aadressile maire.haava@v-maarja.ee. Edastatav info peaks sisaldama sündmuse nimetust, toimumise kuupäeva, kellaaja ja asukohta, esinejaid ning fotot või visuaali. Lisada võib ka rohkem sisukirjeldust.

Koguduste teated

VÄIKE–MAARJA KOGUDUS

Tamme 4, Väike-Maarja

Jumalateenistused pühapäeviti kell 13 kirikus
21.04, 28.04 missa kirikus. Teenib õpetaja Tauno Toompuu
05.05 missa. Teenib õpetaja Tauno Toompuu
12.05 jumalateenistus. Teenib diakon Aili Ilves
19.05 nelipüha. Teenib õpetaja Tauno Toomuu
26.05 jumalateenistus. Teenib diakon Juhan Rumm

Väike-Maarja leinamaja on avatud teenuse pakkumiseks. Hooldajaõpetaja praost Tauno Toompuu
Tel 529 0651, tauno.toompuu@eelk.ee
Juhatuse esimees Kaire Kislov
Tel 5342 4600, kairekis@mail.ee
Koduleht sites.google.com/site/eelkvaikemaarjakogudus

Väike-Maarja kogudus tänab Väike-Maarja vallavalitsust tegevus-
toetuse eraldamise eest. Toetus on oluliseks abiks kirikuhoonete
ütlapidamisel.

AVISPEA KOGUDUS

Avispea küla

Jumalateenistused pühapäeviti kell 10.30
Tel 323 5450, 524 1982,
e-post avispea@ekkllesia.ee
Koduleht avispeakogudus.wixsite.com/kogudus

SIMUNA KOGUDUS

Allika 3, Simuna

Jumalateenistused pühapäeviti kell 11
Tel 5345 3967 või tel/fax 332 8021
E-post enn.salveste@eelk.ee

RAKKE KOGUDUS

Oru 6, Rakke

Jumalateenistused pühapäeviti kell 15
Tel 5623 1313,
e-post rakke.kogudus@gmail.com
Koduleht http://rakkekogudus.weebly.com/

JEHOOVA TUNNISTAJATE KOGUDUS

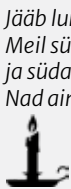
Rohuaia 30, Rakvere

Koosolekud pühapäeviti kell 11
Tel 5695 1316
Koduleht http://jw.org

Kalmistumeistrid

Väike-Maarjas – Heili Talpsepp, tel 516 1809
Simunas – Sirje Prual, tel 524 7944
Aos – Aili Uustalu, tel 524 6501

Jääb lumekargelt põue
Meil südame sügavam õnn –
ja südame sügavam valu,
Nad ainult aimata on...

–Anna Haava

Kallist
LUULE REMSALU
12.04.1929–20.04.2021
mälestab 95.
sünniaastapäeval
sügava kurbusega perekond.

Õnnitleme noorimaid vallakodanikke

KASPAR MEERITS
LUISA PÖLDMAA
NELE-LIIS OJAMÄE
KETELI HUSSAR
KLAID MERILOO

07.03.2024
11.03.2024
16.03.2024
17.03.2024
27.03.2024

Üks päev kui pärl ta teiste seas
kord aastas särab igas eas

Õnnitleme eakaid sünnipäevalapsi

102

LEILI KIVVI 24.05

94

HILMA MATTISEN 10.05
ENDEL KLEBAND 18.05

93

ENA-LISETTE LILLEVÄLI 01.05
VAIKE MOROZOVA 21.05
HELGI-ELFRIEDE AUN 31.05

92

MILVI RÜÜTEL 18.05

90

HELGI SALUMETS 01.05
AINO-ALIIDE SAAREMÄEL 12.05

89

HELGI HEIN 13.05
JUTA SANDER 16.05
KUIDO NARITS 19.05

88

LIIDIA NAPP 19.05

Soovime õnne ja tugevat tervist!

Väike-Maarja vallavalitsus

NB! Palume inimestel, kes ei soovi, et lehes avaldatakse tema sünnipäeva-
õnnitlus, teatada sellest toimetajale tel 329 5759.

Mälestame

Ei võta sõnad leinavalu, ei kuivata nad pisaraid ...

KRISTA MAASI 20.01.1965–03.03.2024
SAIMA LEINO 10.10.1940–09.03.2024
INGRID TAMMUS 15.08.1930–16.03.2024
TAUNO PRUUS 06.10.1940–28.03.2024

Emadepäeva kontsert

10. mail kell 19
Väike-Maarja seltsimajas

Väike-Maarja valla
aasta ema
väljakuulutamine

Esineb Jaan Pehk
Tasuta

KLUBI HÄRMALÕNG PIDU

21. APRILLIL KELL 13

VÄIKE-MAARJA SELTSIMAJAS

PÄEVA JUHIVAD
LAHEDAD MUTID LAHEDALT

MUUSIKAT TEEB SATSPUNT

PÄÄSE 6 €

Info seltsimaja@v-maarja.ee,
tel 5302 4437

F.J. WIEDEMANNI

KEELEPÄEV

03.05.2024

Väike-Maarja seltsimajas

Kell 11

Laureaadi nimitamise istutamine keeletammikusse
Ühispildistamine

Kell 12

Avasõnad

Väike-Maarja gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse õpetajad
„Luule õpetamine koolis. Selle vöid ja valud“

Väike-Maarja gümnaasiumi 10. klassi õpilaste luulepöiimik
juhendaja Hannamari Soidla

Tiit Hennoste

„Luuletaja keelekodu“

Rein Veidemann

„Luuletus kui koputi. Hando Runneli, „Kehv kõhn pois““

Kell 14.15

Vestlusringi kirjanduse rollist keele rikkuse hoidmisel
juhib Raul Rebane

Registreerumine kuni 30.04

<https://bit.ly/wiedemann2024>

Kell 15

Päeva lõpetamine Georgi söögitoas

KONTSERT KEVAD SÜDAMETES

20. aprillil kell 14

Rakke kultuurikeskuses

Esinevad Rakke kultuurikeskuse
KULTUURIKANDJAD

VÄIKE-MAARJA MUUSIKAKOOLI

sisseastumiskatsed

- Rakkes 20. mail kell 18
- Simunas 21. mail kell 18
- Väike-Maarjas 22. mail kell 18

Katseteks ette valmistada üks laul

Avatud uste päev Väike-Maarjas
6. mail kell 18, kus tutvume pillidega
ning vastame küsimustele

info tel 5609 1117
muusikakool.v-maarja.ee

21. aprillil 2024 kell 13:00

Simuna rahvamajas

NAISTEKLUBI KOHVIK

Külas praost
Tauno Toompuu,
maalinäituse
“Alasti Pietà”
autor

Muusikaliselt
raamib maale
saksofonist
Peep Pihlak

Kohv ja koogid
Simuna naisteklubilt

Kõik huvilised on oodatud!

Georg Lurichi kevadjooks

- 18.00 AVAMINE KESKVÄLJAKUL LURICHI AUSAMBA JUURES
- 18.15 KÕNDIJATE START
- 18.20 LASTEJOOKSU START
- ~18.30 PÕHIJOOKSU START

Kõndijate vahel loositakse välja auhind!

*Võistkonnas 4 naist ja 4 meest

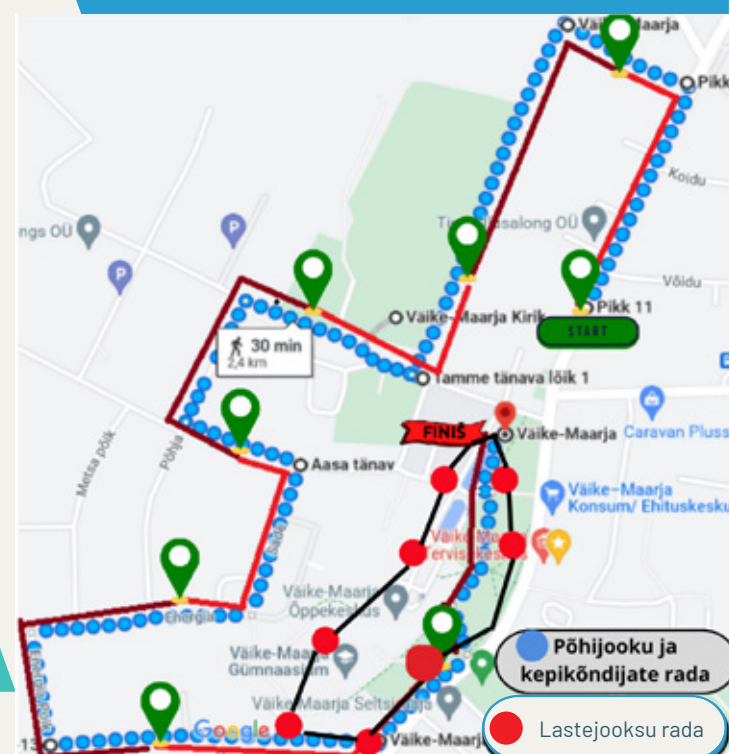
Registreerimine:

Vabas vormis ülesandmisleht
võistkonna ja võistlejate nimedega
raiko.ramul@vmg.v-maarja.ee või
geidi.kruusmann@vmg.v-maarja.ee
Registreerimise lõpp 18.04 kell 12.00

VMG

18. APRILL 2024 KELL 18.00

Teeme ära! Tule talgutele!

Rakke linnamäe talgud

27. aprill 2024, kell 10:00

Lääne-Virumaa, Väike-Maarja vald, Rakke alevik, Staadioni

Talgutööd:
Terviserade ja laululava koristustööd

Talgujuht, kontaktid:
ENNO EILO, ennoeilo@gmail.com, 5153228

Talgukood: 240402002

Talgutele saab registreerida aadressil www.teemeara.ee

→ teemeara.ee

SISEMINISTERIUM

A. J. Krusensterni nim MTÜ
ootab vanu sõpru
ja uusi huvilisi

KILTSI LOOMELAAGRISSE

1. – 5. JUULIL NAHATÕÖ, PUUTÕÖ JA FIM
29. JUULIST 2. AUGUSTINI NAHATÕÖ,
KÜÜNALDE MEISTERDAMINE JA TRAADITÕÖ

Täiendav info <http://loomelaager.kiltsimois.ee/informatsioon-laagrite-kohta> või 520 2921.

KILTSI MÕISAKOOL
võtab tööle
sõbraliku, rõõmsameelse, aktiivse,
koostööaldis ja algatusvõimelise

**ABIÕPETAJA
RÄNDURITE RÜHMA**

Nõutav vähemalt
keskharidus, kasuks tuleb
pedagoogikakursuste ja
koristuskursuste läbimine.

Kandideerijal saata haridust tõendavad dokumendid, CV ja avaldus 1. maiks 2024 aadressile kiltsipk@kiltsimois.ee
või postiaadressile Kiltsi mõisakool, Liivaküla, 46218, Väike-Maarja vald

**Hea maaomanik,
rendi põld
mahepõllupidajatele!**

**Äntu Mõis OÜ soovib rentida
Väike-Maarja vallas põllumaad**

Äntu Mõis OÜ on Lääne-Virumaal Äntu külas asuv
mahepõllumajanduse ettevõtte, kus kanade ja
munatootmisega on tegeletud üle kahekümne aasta.
Juba 2008. aastast on suund mahepõllumajandus
ja maheteraviljakasvatus ning alates 2012. aastast
mahelinnukasvatus.

Kontakt:
Lauri Bobrovski, tel +372 523 0732, lauri@antumois.ee

BUILDER BROTHERS OÜ

- Müüritööd
- Katuse- ja korstnatööd
- Plekitööd
- Torutööd
- Lammutustööd
- Üldehitus

+372 58 913 856
www.builderbrothers.ee

KILTSI MÕISAKOOL
võtab konkursi korras 2024–2025 õppeaastast tööle

- KLASSIÕPETAJA
- EESTI KEELE JA KIRJANDUSE ÕPETAJA
- HEV-ÕPETAJA
- MUUSIKAÕPETAJA
- TEHNOLOOGIAÕPETAJA
- KUNSTIÕPETAJA

Kandideerijal nõutav
erialane magistrikraad

Haridust tõendavad dokumendid, CV ja avaldus saata 15. maiks 2024 aadressile kiltsipk@kiltsimois.ee
või postiaadressile Kiltsi mõisakool, Liivaküla, 46218, Väike-Maarja vald

**VÄIKE-MAARJA
PUITMÜÜB**

Hele puitbriki 250 €/alus
Tume puitbriki 280 €/alus

Premium pellet:
g Graanul 6 mm 230 €/alus
GreenFlame 6 mm 250 €/alus

Ehituslik saematerjal
Transpordi võimalus

Tel. 520 6369, 515 0268 Väike-Maarja, Jaama 7a

Viru Arborist OÜ

PAKUME ARBORISTI TEENUSEID

- Ohtlike puude raie
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, Ø20 cm
- Kändude freesimine

Gustav Aasumets
(kutsetunnistus 141998),
tel 5919 2441

Reigo Alas
(kutsetunnistus 141999),
tel 5800 1880
viruarborist@gmail.com

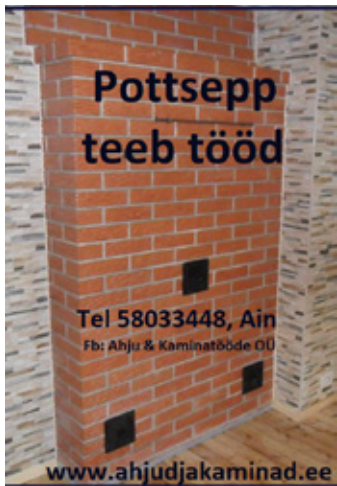
Müüa ampleid ja
amplitaimi ning
teisi suvelilli.
Tomati- ja kurgitaimi.
Müük alates maist
Väike-Maarjas
Lõuna-põik 5.
Tel 511 8084

**Pottsepp
teeb tööd**

Tel 58033448, Ain
Fb: Ahju & Kaminatööde OÜ

www.ahjudjakaminad.ee

ELEKTRIPESA

- elektripaigaldiste kait kuni 1000 V
- sise- ja väliselektritööd
- elektrikete likvideerimine
- elektrikilpide koostamine

www.elektripesa.ee ☎ 502 0278

Väljaandja
Väike-Maarja
vallavalitsus, tel 329 5750

Toimetaja
Kristel Kitsing,
tel 329 5759, 5349 9629

Tiraaž
2700

Küljendus
MK Meedia OÜ,
info@mkmeedia.ee

Trükk
Printall AS

Kanne
Omniva

Materjale saab saata
iga kuu lõpuks
kristel.kitsing@v-maarja.ee
Ilmub tasuta kord kuus
(v.a juuli).

**Tervendav mer.
massaaž.
Hea kingitus
endale või sõbrale.**

Info: Eipri külas,
tel 5323 9228 Anti
lotusmassaaž.ee/hinnakiri

Korstnapühkija
Tel 5560 4046

**JALGRATTAD
HOOLDUS**
*Hoolduseks broneeri aeg

Rattabaas

Lai 12, Rakvere • Tel 322 2030 • rattabaas@gmail.com
E-R: 9-18 L: 10-15 P: Oleme trennis!

www.rattabaas.com

**PESU
VARUOSAD**

ROTAKS **Eminent** **PRINS**

Rotaksi laomüük
Lemmikloomatoidud

Pikk 30, Väike-Maarja, 46202 Lääne-Viru maakond

**KUI TAHAD IDEAAALSET MURU, SIIS
KÜSI ROBOTNIIDUKI JA PAIGALDUSE
PAKKUMIST MEILT:**

Rakvere Husqvarna kauplus
tel. 32 51111, rakvere@kaubahoov.ee

**KIVIOLI
KAUBAHOOV**
Vaata ka: www.kaubahoov.ee

**Teostame miniekskavaatoriga
kaeve- ja planeerimistööid,
ning teostame vedusid.**

Ekskavaatoril kolm erineva laiusega koppa:
1) planeerimis- ehk tasandamiskopp
2) kopp mõõduga 300
3) kopp mõõduga 600

Väga sobiv vahend kaevetöödeks:
- ühildumisel kanalisatsiooni ja veetrassidega
- väiksemahulised mullatööd majapidamises
- haljastuse planeerimistööd (nt koduaia)
- killustiku ja liiva vedu 5 t

Kontakt: Catkopp OÜ, tel 502 1882

Ostan igas seisukorras sõidukeid, kaubikuid, maastureid,
vana auto- ja mototehnikat, traktoreid, haagiseid, mootor-
rattaid, mopeede. Arveldamine ja dokumentide vormistamine
kohapeal. Tel 5557 3890.